

Spolufinancovaný
Európskou úniou

PROGRAM
SLOVENSKO

MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Postavenie MSP v zahraničnom obchode SR v roku 2023

Bratislava 2025

HOUS

Vydavateľ: Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2025

Všetky práca vyhradené.

Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

Zoznam tabuliek, máp a grafov	4
Zoznam skratiek	5
Úvod.....	7
1 Vývoj zahraničného obchodu Slovenska v roku 2023.....	8
2 Vývoj vývozu v roku 2023 z pohľadu MSP	9
2.1 Komoditná štruktúra vývozu MSP	11
2.1.1 Vývoz high-tech tovarov	13
2.2 Teritoriálna štruktúra vývozu MSP	14
2.2.1 Vývoz MSP do krajín EÚ.....	15
2.2.2 Vývoz MSP do krajín mimo EÚ	18
2.3 Odvetvové členenie celkového vývozu MSP	21
2.4 Regionálna štruktúra vývozu MSP.....	23
2.5 Početnosť vyvážajúcich MSP.....	24
3 Vývoj dovozu v roku 2023 z pohľadu MSP	27
3.1 Komoditná štruktúra dovozu MSP	29
3.1.1 Dovož high-tech tovarov	31
3.2 Teritoriálna štruktúra dovozu MSP	32
3.2.1 Dovož MSP z krajín EÚ.....	34
3.2.2 Dovož MSP z krajín mimo EÚ	36
3.3 Odvetvové členenie celkového dovozu MSP	38
3.4 Regionálna štruktúra dovozu MSP.....	40
3.5 Početnosť dovážajúcich MSP.....	42
4 Vývoj salda obchodnej bilancie MSP	44
Záver.....	46
Metodické poznámky	48
Zoznam použitej literatúry.....	50

Zoznam tabuliek, máp a grafov

Tabuľky

Tabuľka 1: Štruktúra celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2023/2022.....	9
Tabuľka 2: Komoditná štruktúra vývozu MSP v roku 2023	12
Tabuľka 3: Objem vývozu podľa teritoriálnych oblastí v roku 2023	15
Tabuľka 4: Štruktúra vývozu do krajín EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2023/2022	16
Tabuľka 5: Teritoriálna štruktúra vývozu slovenských MSP do krajín EÚ v roku 2023	16
Tabuľka 6: Štruktúra vývozu do krajín mimo EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2023/2022	19
Tabuľka 7: Teritoriálna štruktúra vývozu slovenských MSP do krajín mimo EÚ v roku 2023.....	19
Tabuľka 8: Vývoz MSP podľa jednotlivých odvetví v roku 2023	22
Tabuľka 9: Početnosť vývozcov tovaru v rokoch 2023 a 2022.....	24
Tabuľka 10: Odvetvová štruktúra vyvážajúcich MSP a podiel vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP v roku 2023	26
Tabuľka 11: Štruktúra celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2022 (v mil. Eur)	28
Tabuľka 12: Komoditná štruktúra dovozu MSP v roku 2023	29
Tabuľka 13: Objem dovozu podľa teritoriálnych oblastí v roku 2023.....	32
Tabuľka 14: Štruktúra dovozu z krajín EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2023/2022	34
Tabuľka 15: Štruktúra dovozu z krajín mimo EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2023 (v mil. eur)	37
Tabuľka 16: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP z krajín mimo EÚ v roku 2022.....	37
Tabuľka 17: Dovoz MSP podľa jednotlivých odvetví v roku 2023	39
Tabuľka 18: Početnosť dovozcov tovaru v roku 2023/2022	42

Mapy

Mapa 1: Regionálna štruktúra celkového vývozu MSP podľa krajov SR v roku 2023.....	23
Mapa 2: Regionálna štruktúra celkového dovozu MSP podľa krajov SR v roku 2023.....	41

Grafy

Graf 1: Vývoj zahraničného obchodu Slovenska v rokoch 2014-2023.....	8
Graf 2: Objem celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2023.....	10
Graf 3: Objem celkového vývozu MSP podľa právnej formy v roku 2023	10
Graf 4: Trend vývoja vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov (2011 = 100)	11
Graf 5: Celkový objem a medziročná zmena vývozu 5 najvýznamnejších komodít MSP v roku 2023 (v mil. Eur).....	12
Graf 6: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze najvýznamnejších komodít v roku 2023	13
Graf 7: Objem vývozu high-tech produktov podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2018 – 2023	14
Graf 8: Teritoriálna štruktúra vývozu MSP v roku 2023	15
Graf 9: Celkový objem a medziročná zmena vývozu MSP do 10 najvýznamnejších krajín EÚ v roku 2023/2022.....	17
Graf 10: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze do krajín EÚ v roku 2023.....	18
Graf 11: Celkový objem a medziročná zmena vývozu MSP do 10 najvýznamnejších krajín mimo EÚ v roku 2023/2022.....	20
Graf 12: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze do krajín mimo EÚ v roku 2023.....	21
Graf 13: Vývoz MSP podľa jednotlivých odvetví v roku 2023	22

Graf 14: Štruktúra celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v krajoch SR v roku 2023	24
Graf 15: Veľkostná štruktúra vyvážajúcich podnikateľských subjektov v roku 2023	25
Graf 16: Štruktúra vyvážajúcich MSP podľa právnej formy v roku 2023	25
Graf 17: Medziročný vývoj podielu vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP	26
Graf 18: Objem celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2023	27
Graf 19: Trend vývoja dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov (2011 = 100)	28
Graf 20: Celkový objem a medziročná zmena dovozu 5 najvýznamnejších komodít MSP v roku 2023	30
Graf 21: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze najvýznamnejších komodít v roku 2023	31
Graf 22: Objem dovozu high-tech produktov podľa veľkostných kategórií podnikov	32
Graf 23: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP v roku 2023	33
Graf 24: Teritoriálna štruktúra dovozu (krajin) MSP v absolútnych hodnotách v roku 2023	34
Graf 25: Celkový objem a medziročná zmena dovozu MSP z 10 najvýznamnejších krajín EÚ v roku 2023/2022	35
Graf 26: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze z krajín EÚ v roku 2023	36
Graf 27: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze z krajín mimo EÚ v roku 2023	38
Graf 28: Dovozy MSP podľa jednotlivých odvetví v r. 2023	40
Graf 29: Štruktúra celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v krajoch SR v roku 2023	41
Graf 30: Veľkostná štruktúra dovážajúcich podnikateľských subjektov v roku 2023	43
Graf 31: Štruktúra dovážajúcich MSP podľa právnej formy v roku 2023	43
Graf 32: Vývoj salda obchodnej bilancie MSP a veľkých podnikov v rokoch 2011 – 2023	44
Graf 33: Aktívne saldo obchodnej bilancie MSP podľa obchodných partnerov v roku 2023	45
Graf 34: Pasívne saldo obchodnej bilancie MSP podľa obchodných partnerov v roku 2023	45

Zoznam skratiek

BA	Bratislavský kraj
BB	Banskobystrický kraj
b. c.	bežné ceny
EÚ	Európska únia
FO	fyzická osoba
HDP	hrubý domáci produkt
HS	harmonizovaný systém
KE	Košice
MSP	malé a stredné podniky
NBS	Národná banka Slovenska
NR	Nitra
p. b.	percentuálne body
PO	Prešovský kraj
SBA	Slovak Business Agency
SITC	Štandardná medzinárodná obchodná klasifikácia (z angl. Standard International Trade Classification)
SK NACE	Štatistická klasifikácia ekonomických činností
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky

TN	Trenčiansky kraj
TT	Trnavský kraj
ZO	zahraničný obchod
TN	Trenčiansky kraj
TT	Trnavský kraj
ZA	Žilinský kraj

Úvod

Vývoj slovenskej ekonomiky vzhľadom na relatívne vysokú úroveň miery vonkajšej otvorenosti hospodárstva do významnej miery súvisí s vývojom na zahraničných trhoch. So zreteľom na ich vzájomné silné prepojenie to môže so sebou prinášať aj niektoré riziká spojené s externým prostredím.

Malé a stredné podniky (MSP) zohrávajú v slovenskom hospodárstve jednu z kľúčových úloh, najmä v oblasti tvorby pracovných miest, tvorby pridanej hodnoty, ako aj v rozvoji regiónov. V roku 2023 dosiahli malé a stredné podniky 74,8 % podiel na zamestnanosti v podnikovej ekonomike a 59,2% na zamestnanosti v hospodárstve SR¹. Viac ako polovicou sa MSP podieľajú na vytvorenej pridanej hodnote v nefinančnom podnikovom sektore. Napriek tomu, v zahranično-obchodnej výmene Slovenska pretrváva dominantné postavenie veľkých podnikov.

Dokument prezentuje postavenie malých a stredných podnikov v zahraničnom obchode Slovenska na základe definitívnych údajov za rok 2023. Cieľom predloženej štúdie je analyzovať z rôznych perspektív vývoj vývozu a dovozu na Slovensku s hlavným ťažiskom na veľkostnú kategóriu malých a stredných podnikov.

Analýza je rozdelená do štyroch hlavných kapitol. Prvá kapitola je venovaná stručnému zhodnoteniu vývoja zahraničného obchodu na Slovensku v roku 2023. Druhá kapitola je zameraná na podrobnejšie analyzovanie vývozu malých a stredných podnikov zo Slovenska (z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií podnikov), a to v rámci komoditnej, teritoriálnej, odvetvovej a regionálnej štruktúry vyvážajúcich podnikov. Podrobnejšou analýzou dovozu v rámci obdobných štruktúr sa zaoberá tretia kapitola. Štvrtá kapitola sa zameriava na zhodnotenie vývoja salda obchodnej bilancie so špecifickým zameraním sa na malé a stredné podniky.

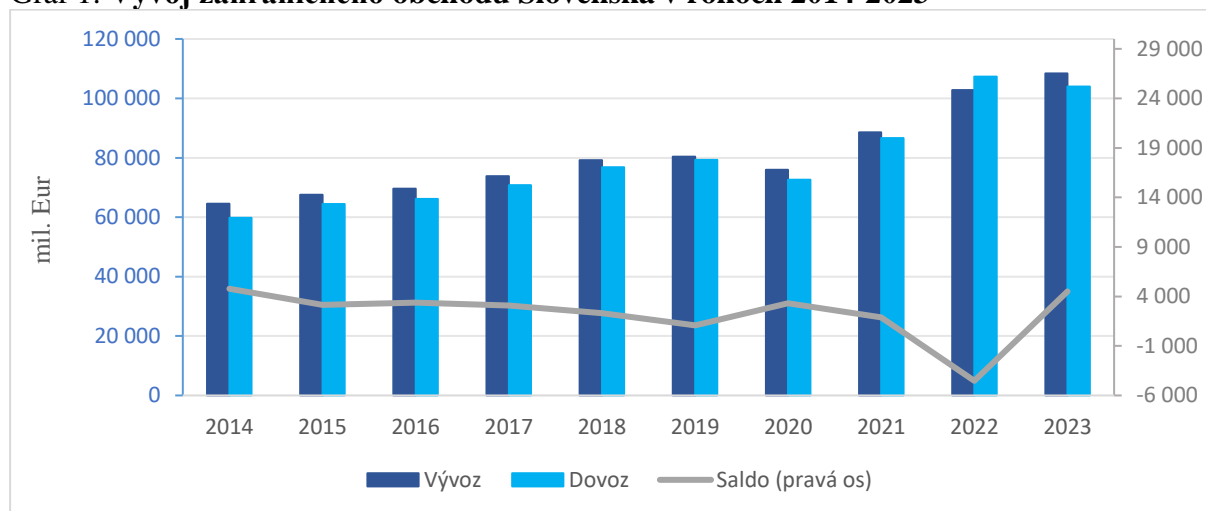
¹ Zdroj: SBA, Malé a stredné podnikanie v číslach v roku 2022.

1 Vývoj zahraničného obchodu Slovenska v roku 2023

Podľa údajov ŠÚ SR sa zo Slovenska v roku 2023 vyviezli tovary v hodnote 108 446,9 mil. Eur. Vývoz sa zvýšil o 5,5 %. Dosiadnutý rast vývozu bol však podstatne nižší ako v predchádzajúcom roku 2022 (16,1 %).

Objem dovezeného tovaru sa naopak znížil, o 3,1 %. Hodnota dovezeného tovaru predstavovala v absolútnom vyjadrení 103 943,5 mil. Eur. **Zahraničný obchod dosiahol v roku 2023 rekordný prebytok, v objeme 4 503,4 mil. Eur.** Aktívne saldo zahraničného obchodu Slovenska dosiahlo najvyššiu hodnotu od roku 2014.

Graf 1: Vývoj zahraničného obchodu Slovenska v rokoch 2014-2023

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR.

Medziročný rast vývozu bol výrazne ovplyvnený 23,6 % nárastom vývozu nových osobných automobilov. Hodnota vývozu týchto vozidiel zo Slovenska vzrástla o 5,8 mld. eur a dosiahla celkovo 30,4 mld. eur. V roku 2023 smeroval najvyšší objem vývozu do Nemecka, susedných štátov a Francúzska. Vývoz do Nemecka vzrástol o 5,8 % a tvoril 21 % celkového vývozu. Výrazný nárast zaznamenal aj vývoz do USA (o 39,5 %), Spojeného kráľovstva (o 18,8 %) a Číny (o 10,1 %), zatiaľ čo do Poľska, Maďarska, Francúzska a Talianska klesol.

Pokles dovozu bol najviac ovplyvnený medziročným znížením hodnoty dovezeného zemného plynu, ktorá v porovnaní s rokom 2022 klesla takmer o polovicu. Objem dovezeného plynu sa v roku 2023 znížil o 18,2 %, pričom výrazný rozdiel medzi poklesom jeho hodnoty a množstva spôsobili nižšie ceny plynu na svetových trhoch. Z najvýznamnejších obchodných partnerov klesol dovoz z Číny o 3,8 %, z Kórejskej republiky o 3,1 %, ale aj z Ruskej federácie, a to o 44,2 %. Naopak, dovoz z Nemecka, Česka, Poľska a Maďarska zaznamenal nárast.

Z teritoriálneho hľadiska v rámci hlavných ekonomických zoskupení smerovalo do krajín EÚ 77,4 % vývozu, ktorý medziročne vzrástol o 2 %. Do krajín OECD sa zvýšil o 4,3 % (86,5 % celkového vývozu). Dovoz z EÚ oproti roku 2022 stúpol o 1,1 % (tvoril 64,9 % celkového dovozu) a z OECD o 5,1 % (tvoril 64,7 %).²

² ŠÚ SR. Definitívne údaje zahraničného obchodu za rok 2023.

2 Vývoj vývozu v roku 2023 z pohľadu MSP

Vývozná aktivita malých a stredných podnikov sa v roku 2023 po predchádzajúcom výraznom raste oslabila. **Vývoz MSP sa v medziročnom porovnaní znížil o 1,5 % na 23 814,1 mil. eur.**

Podiel malých a stredných podnikov na celkového objeme vývozu sa znížil o 1,1 p. b. na 28,6 %³. Pokles vývozu malých a stredných podnikov súvisel najmä s poklesom vývozných aktivít u mikropodnikov a stredných podnikov. Medziročný rast vývozu zaznamenali len malé podniky (o 6,4 %).

Podľa štruktúry celkového vývozu z hľadiska jednotlivých veľkostných kategórií podnikov, objem vývozu mikropodnikov (s počtom zamestnancov 0 až 9, vrátane subjektov s nezisteným počtom zamestnancov) dosiahol v roku 2023 hodnotu 6 316,2 mil. Eur. Mierne nižšiu úroveň dosiahol objem vývozu malých podnikov (s počtom zamestnancov 10 až 49) - 5 800,0 mil. Eur. Vývoz stredných podnikov (s počtom zamestnancov 50 až 249) bol na takmer dvojnásobnej úrovni, dosiahol 11 697,9 mil. Eur. Na porovnanie, vývoz veľkých podnikov (s počtom 250 a viac zamestnancov) predstavoval 57 778,1 mil. Eur.

Tabuľka 1: **Štruktúra celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2023/2022**

Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem vývozu (bez zahraničných osôb)			
	2022	2023		
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	Index 2023/2022
Mikropodniky (0-9)	6 721,8	6 316,2	7,6%	94,0
Malé podniky (10-49)	5 453,5	5 800,0	7,0%	106,4
Stredné podniky (50-249)	12 006,4	11 697,9	14,0%	97,4
Veľké podniky (250+)	54 859,5	57 778,1	69,4%	105,3
MSP (0-249)	24 181,8	23 814,1	28,6%	98,5
Imputácia vývozu ⁴	2 307,4	1 686,1	2,0%	73,1
Spolu	81 348,7	83 278,3	100,0%	102,4
Celkový objem vývozu v roku 2023 vrátane vývozu zahraničných osôb	mil. Eur		podiel MSP (0-249)	
	108 446,9		22,0%	

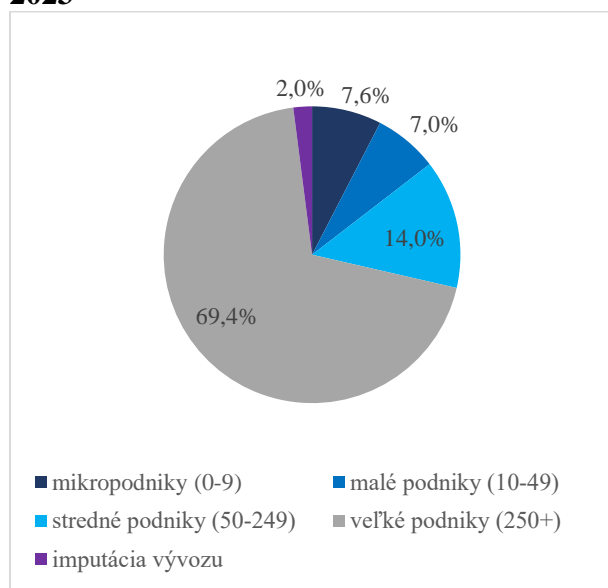
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V prípade započítania vývozu zahraničných osôb by podiel MSP na celkovom objeme vývozu v roku 2023 predstavoval 22,0 %.

Na celkovej hodnote vývozu malých a stredných podnikov (23 814,1 mil. Eur) mali v roku 2023, rovnako ako v predchádzajúcich rokoch rozhodujúci podiel právnické osoby – podniky (99,1 %, resp. realizovali vývoz v objeme 23 595,8 mil. Eur). Podiel vývozu fyzických osôb – podnikateľov predstavoval 0,9 % z celkového objemu vývozu MSP, t. j. realizovali vývoz v objeme 218,3 mil. Eur.

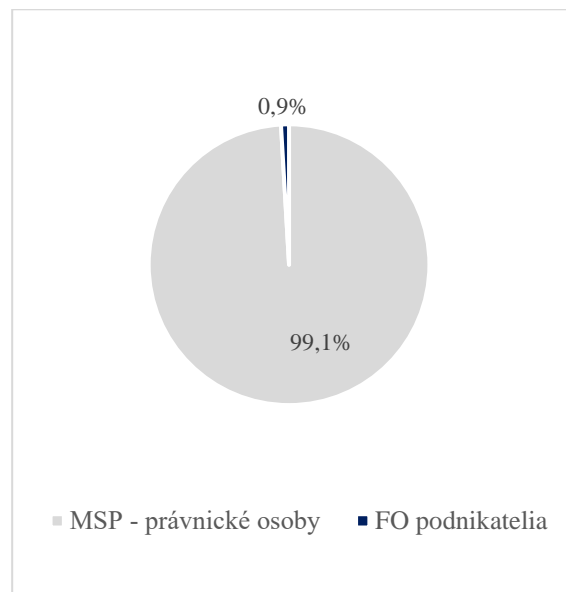
³ V zmysle metodiky spracovania je štruktúra vývozu prezentovaná na základe definitívnych údajov ZO, z ktorých boli vylúčené operácie vykonávané zahraničnými osobami.

Graf 2: Objem celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2023

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Graf 3: Objem celkového vývozu MSP podľa právnej formy v roku 2023

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

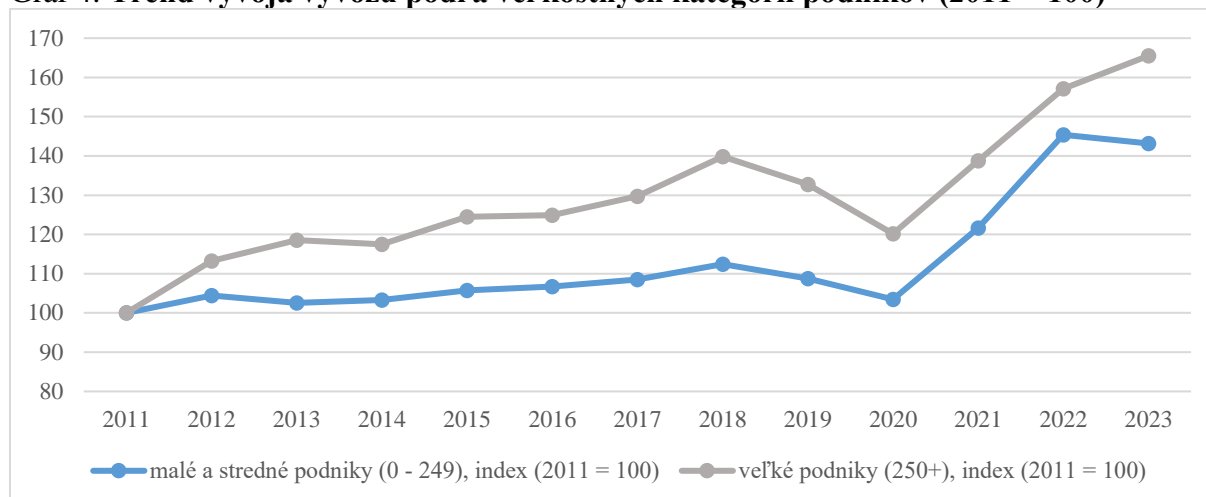
Objem vývozu mikropodnikov sa medziročne znížil o 405,6 mil. Eur a stredných podnikov o 308,6 mil. Eur. V rámci malých podnikov sa hodnota vyvezeného tovaru zvýšila o 346,5 mil. Eur.

Dlhodobu výrazne nižší podiel malých a stredných podnikov na celkovom vývoze oproti ostatným ekonomickým kategóriám (tržby, pridaná hodnota, zamestnanosť) súvisí aj so skutočnosťou, že malé a stredné podniky obvykle realizujú aj nepriamy vývoz prostredníctvom subdodávok komponentov pre veľké podniky, ktoré následne umiestňujú hotové výrobky na zahraničné trhy.

Trend dlhodobého vývoja vývozu⁵ podľa veľkostných kategórií podnikov, ktorý je prezentovaný v nižšie uvedenom grafe, poukazuje na výraznejšiu dynamiku vývozu veľkých podnikov v ako v prípade malých a stredných podnikov. Vývoz MSP vykazoval pozitívne tendencie až do roku 2018, po ktorom došlo v nasledujúcich dvoch rokoch k jeho poklesu. V ďalších dvoch rokoch 2021-2022 dosahoval vývoz MSP opäť dynamický rast. V poslednom hodnotenom roku 2023 vývoz MSP, na rozdiel od veľkých podnikov, prerušil rastovú trajektóriu z predchádzajúcich dvoch rokov, keď poklesol o 1,5 %.

⁵ Údaje uvedené v grafoch, ktoré zobrazujú trendy vývoja, sú v súlade s upravenou metodikou, ku ktorej pristúpil ŠÚ SR v roku 2019. Z tohto dôvodu metodika použitá v starších ročníkoch vydaných dokumentov *Postavenia MSP v ZO*, nie je kompatibilná s novou metodikou.

Graf 4: Trend vývoja vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov (2011 = 100)

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR.

2.1 Komoditná štruktúra vývozu MSP

Komoditná štruktúra vývozu MSP je charakterizovaná vysokou mierou koncentrácie komoditných skupín. V roku 2023 dosiahlo 5 najvýznamnejších komoditných skupín v rámci vývozu malých a stredných podnikov viac dve tretiny (68,9 %) z celkového objemu vývozu MSP.

Z pohľadu bližšej špecifikácie komoditnej štruktúry vývozu malých a stredných podnikov dominoval podľa tried harmonizovaného systému aj **v roku 2023 vývoz strojov, prístrojov, elektronických zariadení**. Z celkového objemu vývozu MSP, **ich podiel dosiahol 26,9 %**, resp. v absolútnom vyjadrení bol objem vývozu strojov, prístrojov, el. zariadení na úrovni 6 415,0 mil. Eur.

Medzi ďalšie najvýznamnejšie vývozné komodity MSP patrili aj: základné kovy a výrobky z nich (17,0 %, resp. v objeme 4 049, mil. Eur), vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia (13,5 %, resp. v objeme 3 137,0 mil. Eur), plasty, kaučuk a výrobky z nich (6,5 %, resp. v objeme 1 558,5 mil. Eur) a rastlinné výrobky (5,3 %, resp. v objeme 1 256, 2 mil. Eur).

K ďalším významným komoditám z hľadiska podielu na objeme vývozu MSP patrili:

- výrobky chemického priemyslu s podielom 5,0 %,
- rôzne priemyselné výrobky s podielom 4,1 %,
- výrobky potravinárskeho priemyslu s podielom 3,9 %,
- drevo a výrobky z dreva, drevené uhlie 3,1 %.

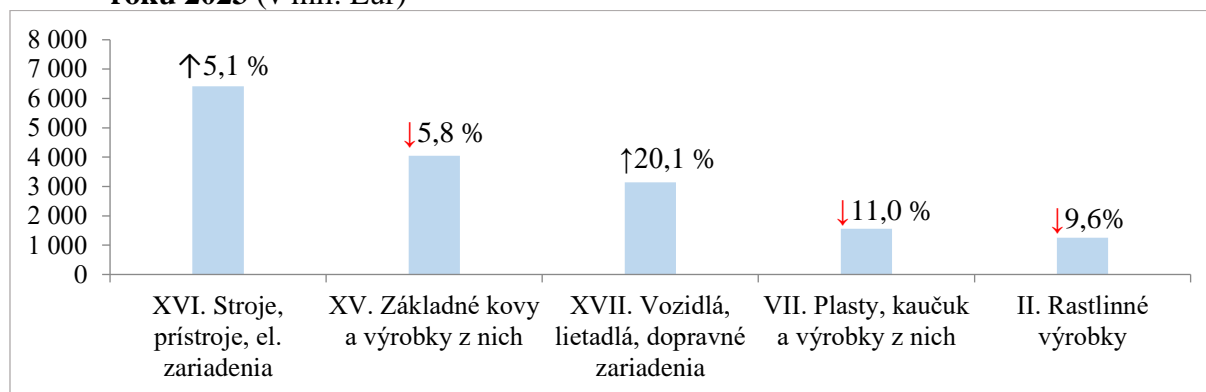
Tabuľka 2: Komoditná štruktúra vývozu MSP v roku 2023

Komoditná štruktúra	Zastúpenie MSP na celkovom objeme vývozu MSP
XVI. Stroje, prístroje, el. zariadenia	26,9%
XV. Základné kovy a výrobky z nich	17,0%
XVII. Vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia	13,2%
VII. Plasty, kaučuk a výrobky z nich	6,5%
II. Rastlinné výrobky	5,3%
VI. Výrobky chemického priemyslu	5,0%
XX. Rôzne priemyselné výrobky	4,1%
IV. Výrobky potravinárskeho priemyslu	3,9%
IX. Drevo a výrobky z dreva, drevené uhlie	3,1%
XI. Textilie a textilné výrobky	3,0%
I. Živé zvieratá, živočíšne výrobky	2,4%
XVIII. Prístroje optické, meracie, hud.nástroje	2,2%
V. Nerastné výrobky	1,6%
X. Buničina, celulóza, papier	1,4%
XIII. Výrobky z kameňa, sadry, cementu	1,1%
XII. Obuv, klobúky, dáždniky	0,9%
XIX. Zbrane a strelivo; ich časti a príslušenstvo	0,7%
III. Živočíšne a rastlinné tuky, oleje, vosky	0,5%
Nešpecifikované	0,5%
XIV. Perly, drahokamy, drahé kovy	0,4%
VIII. Surové kože, kožky, usne	0,2%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V Grafe 5 je znázornený medziročný vývoj vývozu piatich najvýznamnejších komodít MSP⁶. Rast objemu vývozu dosiahli len stroje, prístroje a el. zariadenia (o 5,1 %) a vozidlá, lietadlá a dopravné zariadenia (o 20,1 %). Naopak pokles zaznamenal vývoz základných kovov a výrobkov z nich (o 5,8 %), plastov, kaučuku a výrobkov z nich (o 11,0 %) a rastlinných výrobkov (o 9,6 %).

Graf 5: Celkový objem a medziročná zmena vývozu 5 najvýznamnejších komodít MSP v roku 2023 (v mil. Eur)

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

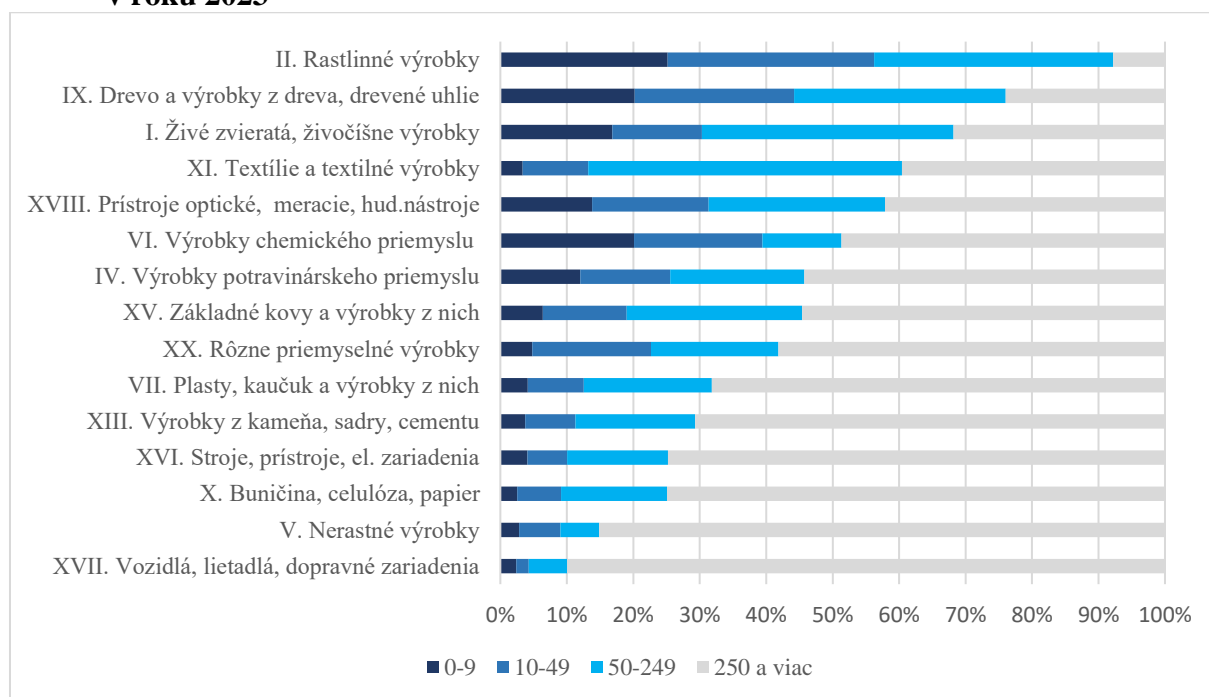
V roku 2023 mali malé a stredné podniky najväčší podiel na vývoze rastlinných výrobkov, spomedzi pätnástich najvýznamnejších vývozných komodít MSP (Graf 6)⁷. Podiel MSP tvoril 92,5 %. Len viac ako 7 % podiel predstavoval vývoz veľkých podnikov. Malé a stredné podniky mali rozhodujúce zastúpenie aj na objeme vývozu dreva, výrobkov z dreva, dreveného uhlia (76,7 %), živých zvierat a živočíšnych výrobkov (69,6 %), textílií a textilných výrobkov

⁶ V roku 2023 tvorilo 5 najvýznamnejších komodít 68,9 % z celkového vývozu MSP.

⁷ Najvýznamnejšie komodity uvedené v Grafe 6 tvoria 97,4 % z celkového vývozu MSP.

(61,4 %), prístrojov optických, meracích, hud. nástrojov (59,6 %) a na výrobkov chemického priemyslu (54,2 %).

Graf 6: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze najvýznamnejších komodít v roku 2023

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

Naopak, v roku 2023 sa v rámci najvýznamnejších vývozných komodít MSP najmenej podieľali na objeme vývozu vozidiel, lietadiel a dopravných zariadení (11,2 %), nerastných výrobkov (15,3 %), buničiny, celulózy, papiera (25,7 %) a strojov, prístrojov a elektronických zariadení (28,1 %).

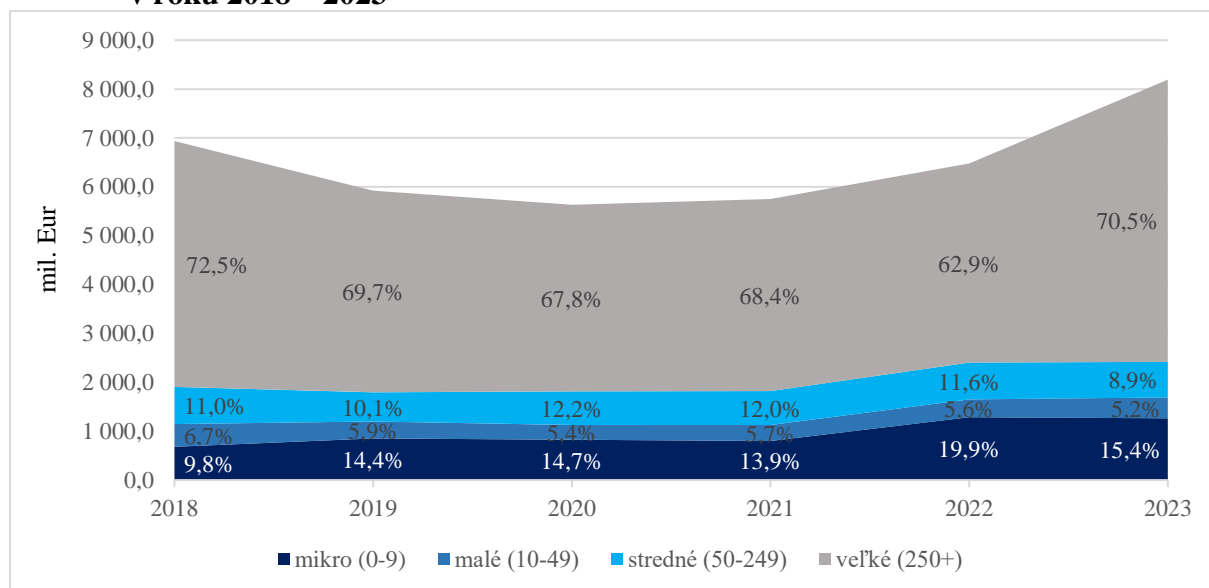
2.1.1 Vývoz high-tech tovarov

Štatistické údaje o obchodnej výmene tovarov s vysokou technológiou (high-tech tovary) patria medzi ukazovatele, pomocou ktorých je možné hodnotiť úroveň znalostnej ekonomiky. Skupina high-tech tovarov sa posudzuje na základe Štandardnej medzinárodnej obchodnej klasifikácie SITC Rev. 4 a obsahuje technické produkty, ktorých výroba zahŕňa vysokú intenzitu výskumu a vývoja. Do tejto skupiny sa radia výrobky z nasledovných základných oblastí:

- Elektronika a telekomunikácie,
- Elektrotechnika,
- Farmácia,
- Chémia,
- Letecká technika,
- Neelektrické stroje,
- Vedecké prístroje,
- Výpočtová technika,
- Ostatné high-tech.

Vývoz high-tech produktov zaznamenal v roku 2023 pozitívny vývoj, keď sa jeho objem zvýšil o 26,5 % a dosiahol hodnotu 8 192,7 mil. eur (bez započítania vývozných operácií zahraničných osôb). K medziročnému nárastu objemu vývozu high-tech tovarov najviac prispeli veľké podniky, ktorých hodnota vývozu high-tech tovarov sa zvýšila o 41,7 %.

Graf 7: Objem vývozu high-tech produktov podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2018 – 2023

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V sledovanom roku 2023 v rámci veľkostných kategórií MSP vzrástol vývoz len u malých podnikov (o 17,9 %). Vývoz mikropodnikov a stredných podnikov zaznamenal pokles (o 24,9 %, resp. o 23,8 %). Celková výška objemu vývozu high-tech tovarov MSP sa v roku 2023 zvýšila len o 0,7 % na úroveň 2 419,6 mil. eur.

V roku 2023 dosiahli malé a stredné podniky 29,5 % podiel na celkovom objeme vývozu high-tech tovarov, pričom ich podiel sa medziročne znížil o 7,6 p. b. Podiel malých a stredných podnikov v roku 2023 bol na najnižšej úrovni za posledných päť rokov.

Z pohľadu štruktúry objemu vývozu high-tech produktov podľa jednotlivých veľkostných kategórií podnikov, v roku 2023 zastávali mikropodniky 15,4 %. Podiel malých podnikov predstavoval 5,2 % a stredných podnikov 8,9 %. Podiel veľkých podnikov bol na úrovni 70,5 %.⁸

2.2 Teritoriálna štruktúra vývozu MSP

Z hľadiska teritoriálnej štruktúry vývozu podľa jednotlivých veľkostných kategórií podnikov je naďalej kľúčovým teritóriom vývozu jednotný trh EÚ. Spracované údaje preukazujú, že v roku 2023 bol vývoz do EÚ najvýznamnejší pre mikropodniky, pričom takmer 90 % ich celkového vývozu smerovalo do krajín EÚ. Mierne nižší podiel dosiahol u malých a stredných podnikov.

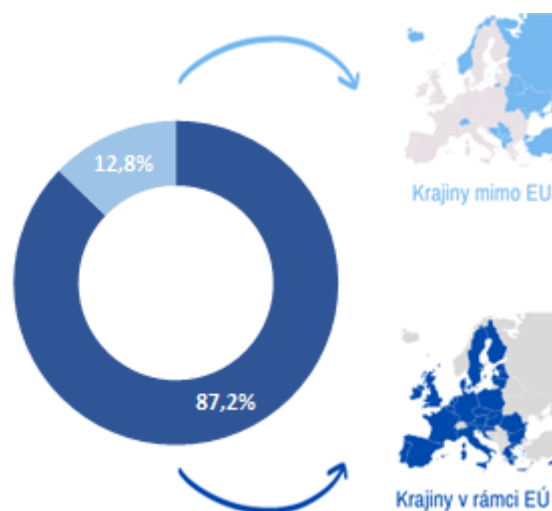
Tabuľka 3: Objem vývozu podľa teritoriálnych oblastí v roku 2023

Veľkostná kategória podnikov	Absolútne hodnoty v mil. Eur			Podiel v %		
	Vývoz do krajín EÚ	Vývoz do krajín mimo EÚ	Vývoz spolu	Vývoz do krajín EÚ	Vývoz do krajín mimo EÚ	Vývoz spolu
Mikropodniky (0-9)	5 653,1	663,1	6 316,2	89,5%	10,5%	100,0%
Malé podniky (10-49)	5 036,0	764,0	5 800,0	86,8%	13,2%	100,0%
Stredné podniky (50-249)	10 071,3	1 626,5	11 697,9	86,1%	13,9%	100,0%
Veľké podniky (250 +)	45 028,3	12 749,9	57 778,1	77,9%	22,1%	100,0%
MSP (0-249)	20 760,5	3 053,6	23 814,1	87,2%	12,8%	100,0%
Imputácia vývozu	1 493,0	193,0	1 686,1	88,6%	11,4%	100,0%
Spolu	67 281,7	15 996,6	83 278,3	80,8%	19,2%	100,0%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V roku 2023 dosiahol vývoz MSP do krajín EÚ hodnotu 20 760,5 mil. eur, čo predstavovalo 87,2 % ich celkového vývozu. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa tento podiel výraznejšie nezmenil. Vývoz MSP do krajín mimo EÚ dosiahol hodnotu 3 053,6 mil. eur, resp. dosiahol 12,8 % podiel na celkovom objeme vývozu MSP.

Graf 8: Teritoriálna štruktúra vývozu MSP v roku 2023

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

2.2.1 Vývoz MSP do krajín EÚ

V roku 2023 malé a stredné podniky tvorili 30,9 % z celkového objemu vývozu do krajín EÚ, čo predstavovalo 20 760,5 mil. Eur. Podiel mikropodnikov na celkovom objeme vývozu do krajín EÚ predstavoval 8,4 %. Malé podniky sa podieľali na celkovom objeme vývozu do krajín EÚ 7,5 % a stredné podniky 15,0 %. Podiel veľkých podnikov bol na úrovni 66,9 %.

Tabuľka 4: Štruktúra vývozu do krajín EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2023/2022

Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem vývozu - krajiny EÚ			Index 2023/2022
	2022	2023		
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	
Mikropodniky (0-9)	6 026,5	5 653,1	8,4%	93,8
Malé podniky (10-49)	4 874,4	5 036,0	7,5%	103,3
Stredné podniky (50-249)	10 158,8	10 071,3	15,0%	99,1
Veľké podniky (250 +)	44 073,8	45 028,3	66,9%	102,2
MSP (0-249)	21 059,6	20 760,5	30,9%	98,6
Imputácia vývozu	2 005,9	1 493,0	2,2%	74,4
Spolu	67 139,4	67 281,7	100,0%	100,2

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V medziročnom porovnaní bol **zaznamenaný nárast objemu vývozu len v kategórii malých podnikov** (o 3,3 %). Vývoz do EÚ v prípade mikropodnikov a stredných podnikov poklesol.

V posledných rokoch zostáva poradie najvýznamnejších obchodných partnerov slovenských MSP v rámci EÚ relatívne stabilné. Česká republika a Nemecko naďalej patria medzi ich hlavné exportné destinácie.

Ako je zobrazené v tabuľke 5, v sledovanom roku 2023 smerovalo do Českej republiky 23,7 % z celkového vývozu MSP do krajín EÚ. Druhým najvýznamnejším teritóriom v štruktúre vývozu MSP do krajín EÚ bolo Nemecko. Do Nemecka smerovala viac ako jedna pätina (20,5 %) z celkového objemu vývozu MSP smerujúceho do krajín EÚ. Tretím najvýznamnejším teritóriom MSP z pohľadu krajín EÚ bolo Maďarsko (12,6 %).

Medzi ďalších významnejších obchodných partnerov MSP spomedzi krajín EÚ patrili Poľsko (9,5 %), Rakúsko (8,1 %), Taliansko (4,9 %), Francúzsko (4,5 %) a Holandsko (2,7 %). Ostatné krajiny EÚ nedosiahli podiel vyšší ako 2,0 %.

Tabuľka 5: Teritoriálna štruktúra vývozu slovenských MSP do krajín EÚ v roku 2023

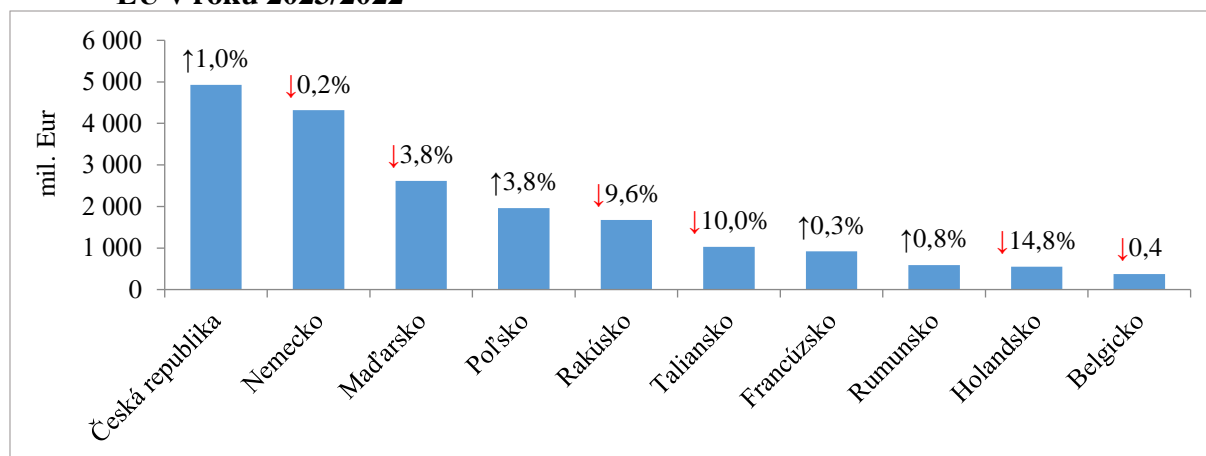
Krajina EÚ	Zastúpenie MSP na celkovom objeme vývozu MSP
Česká republika	23,7%
Nemecko	20,8%
Maďarsko	12,6%
Poľsko	9,5%
Rakúsko	8,1%
Taliansko	4,9%
Francúzsko	4,5%
Rumunsko	2,9%
Holandsko	2,7%
Belgicko	1,8%
Bulharsko	1,3%
Španielsko	1,2%
Slovinsko	1,2%
Chorvátsko	1,0%
Švédsko	0,8%
Dánsko	0,8%
Litva	0,3%
nešpecifikované	0,3%

Estónsko	0,3%
Lotyšsko	0,2%
Grécko	0,2%
Fínsko	0,2%
Írsko	0,2%
Portugalsko	0,2%
Luxembursko	0,2%
Cyprus	0,1%
Malta	0,0%
Spolu	100,0%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Celkový objem a medziročná zmena vývozu MSP do 10 najvýznamnejších krajín EÚ je znázornená v grafe č. 9⁹. Do väčšiny uvedených krajín dosiahli MSP v roku 2023 pokles vývozu, pričom najvýraznejší útlm nastal v prípade Talianska a Holandska. Naopak, rast vývozu MSP bol zaznamenaný smerom do Českej republiky, Poľska, Francúzska a Rumunska.

Graf 9: Celkový objem a medziročná zmena vývozu MSP do 10 najvýznamnejších krajín EÚ v roku 2023/2022

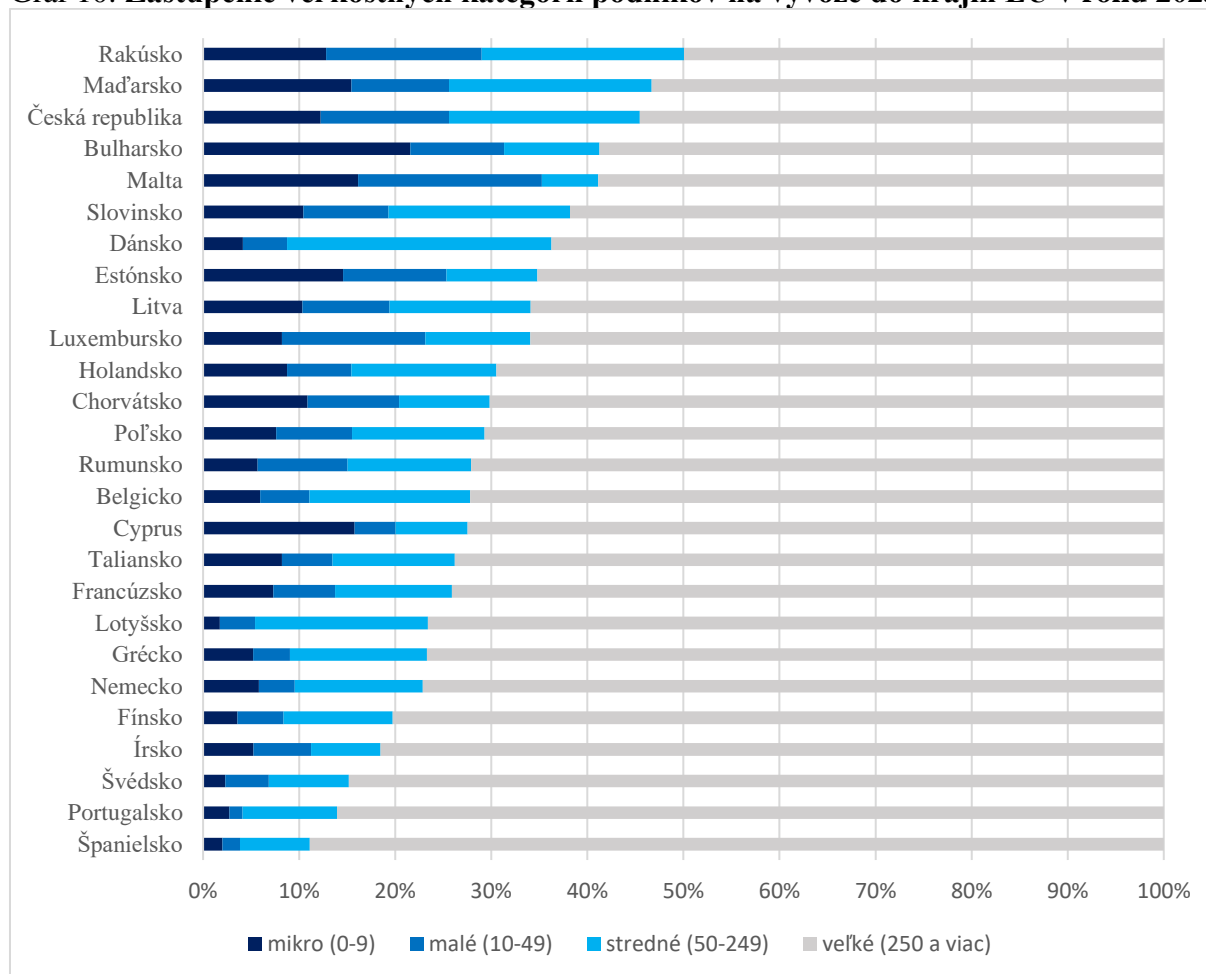
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Slovenské malé a stredné podniky sa v rámci vývozu do krajín EÚ v roku 2023 najvýraznejšie presadzovali v Rakúsku (50,1 %). Z hľadiska vývozu do ostatných členských krajín EÚ výraznejšie dominujú veľké podniky (Graf 10).

Dominancia veľkých podnikov bola najvýraznejšia v prípade vývozu do Španielska (88,9%) v rámci ktorého zastávajú MSP 11,1 % podiel. Medzi ďalšie krajiny EÚ, kde sa výraznejšie presadzovali veľké podniky patrili aj Portugalsko (s 13,9 % podielom MSP), Švédsko (s 15,2 % podielom MSP), Írsko (s 18,5 % podielom MSP), a Fínsko (s 19,7 % podielom MSP).

⁹ V roku 2023 predstavoval podiel vývozu slovenských MSP do 10 najvýznamnejších krajín EÚ 91,4 % z celkového vývozu MSP do EÚ.

Graf 10: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze do krajín EÚ v roku 2023

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

2.2.2 Vývoz MSP do krajín mimo EÚ

V roku 2023, z hľadiska veľkostných kategórií podnikov, veľké podniky mali dominantnú pozíciu, tvorili tri štvrtiny (79,7 %) celkového objemu vývozu do krajín mimo EÚ. Mikropodniky prispeli 4,1 % a malé podniky 4,8 % k tomuto celkovému objemu. Zastúpenie stredných podnikov predstavovalo 10,2 %.

V roku 2023 dosiahol vývoz malých a stredných podnikov (MSP) do krajín mimo EÚ hodnotu 3 053,6 mil. Eur. V porovnaní s predchádzajúcim rokom tento objem poklesol o 2,2 %. Rok 2023 sa vyznačoval výrazným medziročným nárastom vývozu malých podnikov (o 31,9 %). V prípade mikropodnikov a stredných podnikov došlo k poklesu vývozu do krajín mimo EÚ.

Podiel malých a stredných podnikov na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ bol v roku 2023 na úrovni 19,1 %, v porovnaní s rokom 2022 to predstavuje zníženie podielu o 2,9 percentuálnych bodov.

Tabuľka 6: Štruktúra vývozu do krajín mimo EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2023/2022

Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem vývozu - krajiny mimo EÚ			Index 2023/2022
	2022	2023		
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	
Mikropodniky (0-9)	695,4	663,1	4,1%	95,4
Malé podniky (10-49)	579,2	764,0	4,8%	131,9
Stredné podniky (50-249)	1 847,60	1 626,5	10,2%	88,0
Veľké podniky (250 +)	10 785,70	12 749,9	79,7%	118,2
MSP (0-249)	3 122,20	3 053,6	19,1%	97,8
Imputácia vývozu	301,4	193,0	1,2%	64,0
Spolu	14 209,30	15 996,6	100,0%	112,6

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Z hľadiska teritoriálneho rozloženia vývozu mimo krajín EÚ boli najvýznamnejšími obchodnými partnermi MSP nasledujúce krajiny: **Ukrajina** (16,4 %), **Spojené kráľovstvo** (10,7 %), **Švajčiarsko** (9,3 %), **Spojené štáty americké** (8,9 %), **Rusko** (8,2 %), **Turecko** (4,2 %) a **Srbsko** (4,3 %). Po plánovanom zavedení cieľ na vývoz do Spojených štátov amerických sa podiel vývozu do tohto teritória ešte zníži.

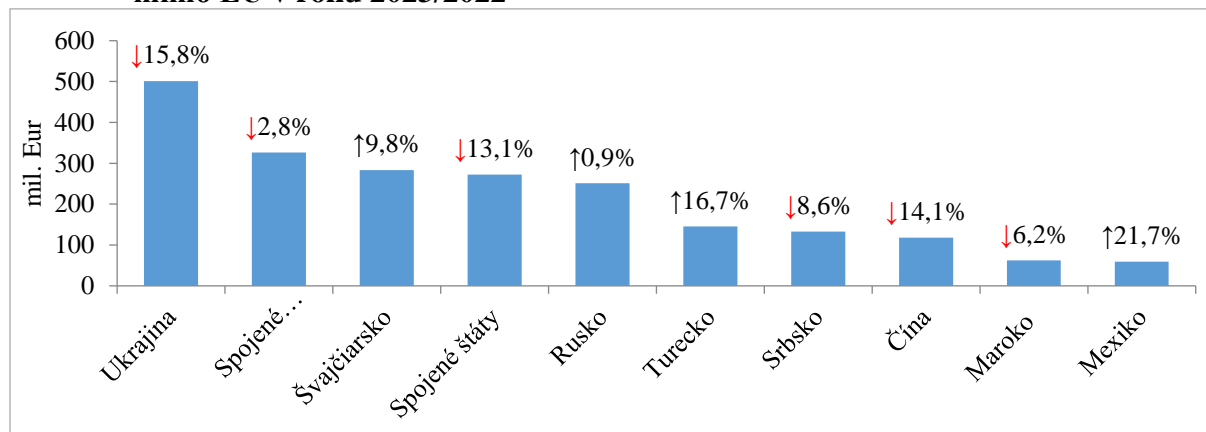
Tabuľka 7: Teritoriálna štruktúra vývozu slovenských MSP do krajín mimo EÚ v roku 2023

Krajina mimo EÚ	Podiel na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ
Ukrajina	16,4%
Spojené kráľovstvo	10,7%
Švajčiarsko	9,3%
Spojené štáty americké	8,9%
Rusko	8,2%
Turecko	4,8%
Srbsko	4,3%
Čína	3,9%
Maroko	2,0%
Mexiko	1,9%
Nórsko	1,8%
Spojené arabské emiráty	1,2%
Izrael	1,0%
Saudská Arábia	1,0%
Brazília	0,9%
Austrália	0,8%
Kórejská republika	0,6%
Kanada	0,6%
Japonsko	0,5%
Kuvajt	0,2%
ostatné krajiny mimo EU	21,0%
Spolu krajiny mimo EU	100,0%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Medziročný vývoj vývozu malých a stredných podnikov do 10 najvýznamnejších krajín mimo EÚ¹⁰ sa vyznačoval prevažne negatívnymi tendenciami. Šesť z desiatich krajín zaznamenali pokles vývozu. Najvýraznejšie sa vývoz MSP znížil na Ukrajinu a do Číny. Naopak vývoz MSP sa zvýšil predovšetkým do Mexika, Turecka a Švajčiarska.

Graf 11: Celkový objem a medziročná zmena vývozu MSP do 10 najvýznamnejších krajín mimo EÚ v roku 2023/2022

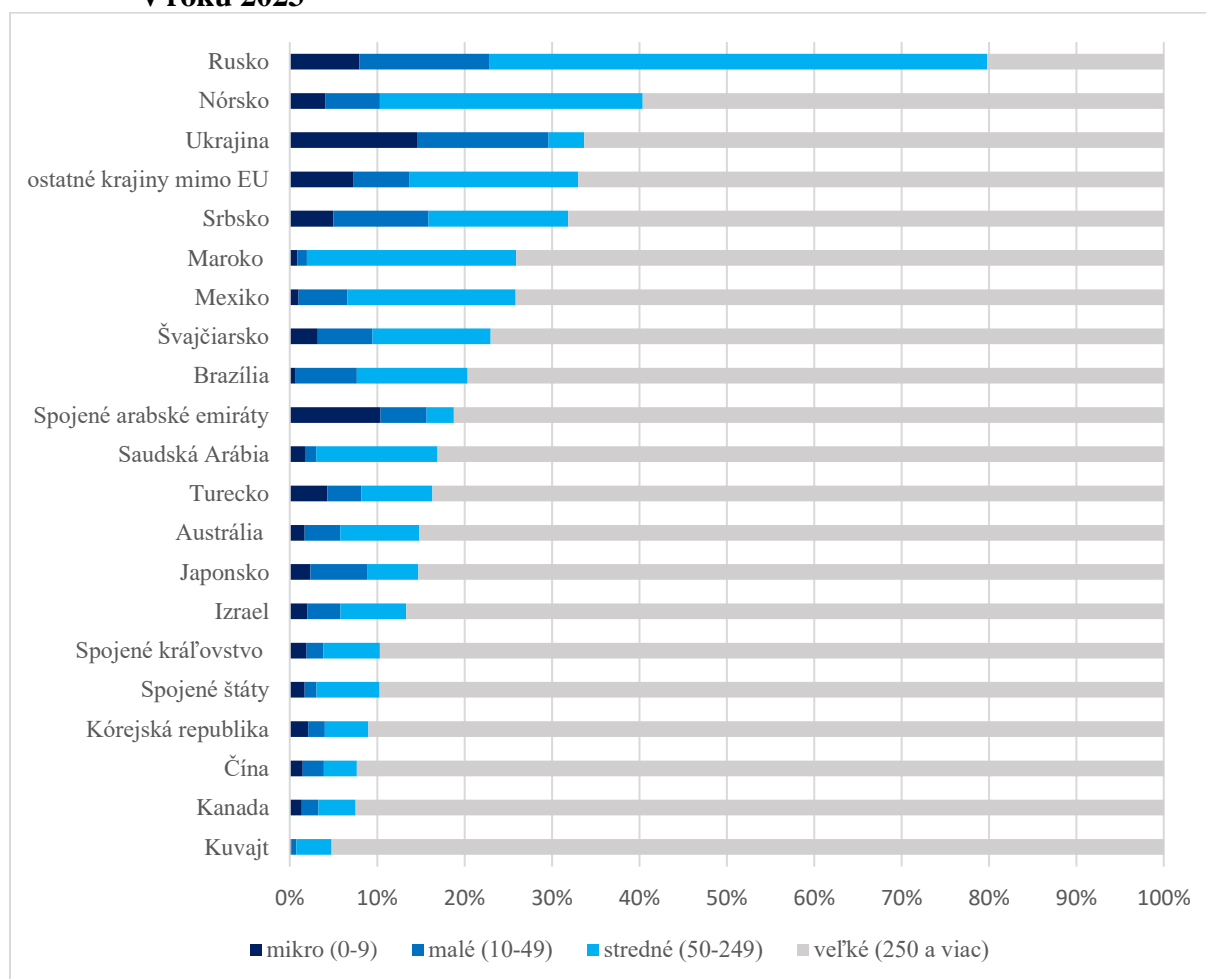
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Podľa zastúpenia veľkostných kategórií podnikov na celkovom objeme vývozu do jednotlivých krajín mimo EÚ (Graf 12) **malé a stredné podniky dominovali len na vývoze do Ruska** (medzi 20 najvýznamnejších krajín mimo EÚ). Tento podiel predstavoval 79,8 %.

Medzi ďalšie krajiny, v rámci ktorých dosiahli malé a stredné podniky významnejšie postavenie patrilo **Nórsko** s podielom vývozu MSP 40,4 %, **Ukrajina** (33,7 %), **Srbsko** (31,9 %), **Maroko** (25,9 %), **Mexiko** (25,8 %) a **Srbsko** (28,0 %) a Švajčiarsko (23,0 %).

¹⁰ V roku 2023 predstavoval podiel vývozu slovenských MSP do 10 najvýznamnejších krajín mimo EÚ 70,5 % z celkového vývozu MSP smerujúceho do krajín mimo EÚ.

Graf 12: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na vývoze do krajín mimo EÚ v roku 2023

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

2.3 Odvetvové členenie celkového vývozu MSP

Štruktúra vývozu malých a stredných podnikov podľa odvetví zostala v roku 2023 v porovnaní s predchádzajúcim rokom takmer nezmenená. **MSP z odvetvia priemyslu** (bez ťažby a dobývania) **tvorili 52,3 % podiel**, **MSP z obchodu predstavovali podiel 29,6 %**. Spolu tak tieto dve odvetvia tvorili viac ako tri štvrtiny (81,4 %) celkového vývozu MSP (podľa širšej klasifikácie odvetví na základe kódov SK NACE). V rámci ostatných významnejších odvetví podľa hrubšieho členenia SK NACE dosiahol podiel odvetvia obchodných služieb 10,5 % na celkovom vývoze MSP, dopravy a informačných činností 3,7 %.

Podľa údajov (spracovaných v Tabuľke č. 8) bol v roku 2023 **podiel MSP** na celkovom vývoze **v rámci jednotlivých odvetví** najvýraznejší v sektoroch: činnosti v oblasti nehnuteľností (100 %), administratívnych a podporných služieb (99,9 %), odborných, vedeckých a technických činnostiach (99,7 %). Na druhej strane bol v roku 2023, v rámci jednotlivých odvetví, zaznamenaný najnižší podiel MSP na vývoze v sektore dopravy a skladovania (9,5 %), priemyselnej výroby (19,9 %), ostatných služieb (16,2 %).

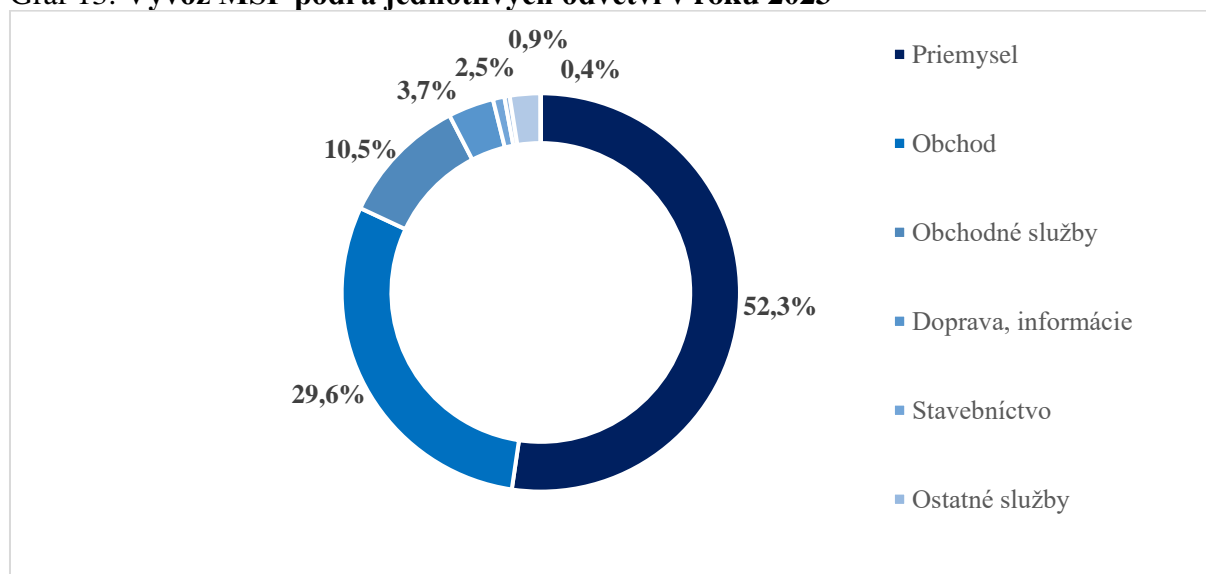
Tabuľka 8: Vývoz MSP podľa jednotlivých odvetví v roku 2023

Odvetvie podľa SK NACE	Hrubšie členenie odvetví	Celkový vývoz MSP		Podiel MSP na celkovom vývoze v jednotlivých odvetviach
		v mil. Eur	v %	
Priemyselná výroba	Priemysel	12 318,5	51,7%	19,9%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu		6,6	0,0%	31,8%
Dodávka vody		137,5	0,6%	98,3%
Stavebníctvo	Stavebníctvo	221,5	0,9%	93,1%
Veľkoobchod a maloobchod	Obchod	7 054,3	29,6%	84,4%
Doprava a skladovanie	Doprava, informácie	654,0	2,7%	9,5%
Informácie a komunikácia		229,9	1,0%	84,3%
Finančné a poisťovacie činnosti	Obchodné služby	8,4	0,0%	89,2%
Činnosti v oblasti nehnuteľností		257,7	1,1%	100,0%
Odborné, vedecké a technické činnosti		941,8	4,0%	99,7%
Administratívne a podporné služby		1 283,8	5,4%	99,9%
Ostatné služby	Ostatné služby	103,0	0,4%	16,2%
Neznáme	Neznáme	4,8	0,0%	100,0%
Chránené údaje (ťažba a dobývanie, pôdohospodárstvo, ubytovanie a stravovanie)	Chránené údaje (pôdohospodárstvo, ubytovanie a stravovanie)	592,1	2,5%	91,7%
Spolu		23 814,1	100,0%	28,6%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V porovnaní s rokom 2023 nedošlo k výraznejším zmenám v podieloch jednotlivých odvetví na vývoze MSP. Mierne sa znížil podiel vývozu MSP z odvetvia z obchodu. Na druhej strane narástol z odvetvia obchodných služieb.

Graf 13: Vývoz MSP podľa jednotlivých odvetví v roku 2023

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

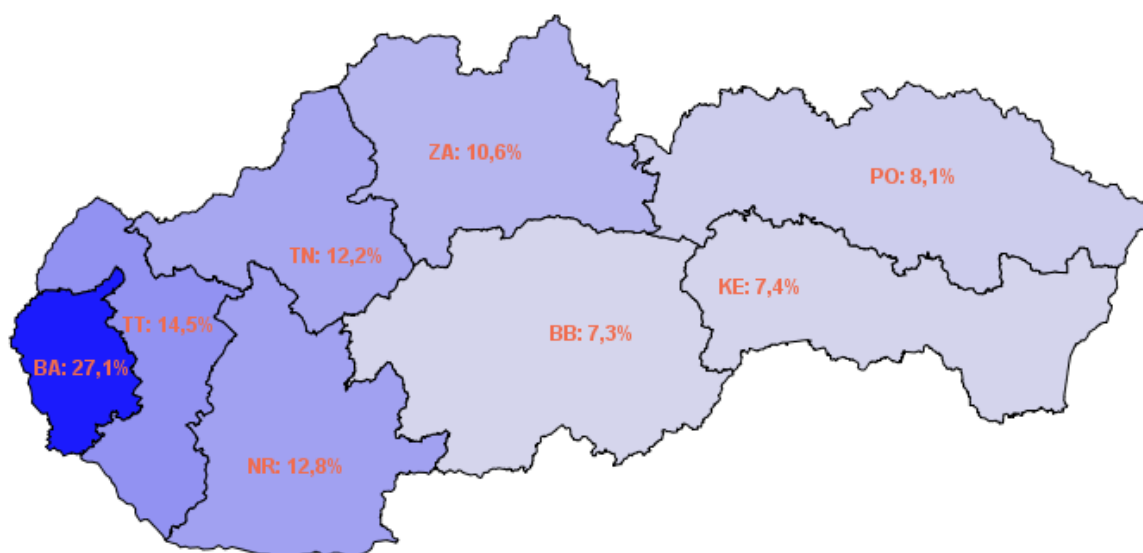
Index exportnej schopnosti malých a stredných podnikov v priemysle sa znížil na hodnotu 0,27. Podiel tržieb z exportu MSP dosiahol viac ako jednu štvrtinu z celkových tržieb v priemysle. Index exportnej schopnosti veľkých podnikov dosiahol hodnotu 0,52. Z indexu vyplýva, že tržby zo zahraničia sa v sledovanom roku predstavovali viac ako polovicu z celkových tržieb veľkých podnikov.

2.4 Regionálna štruktúra vývozu MSP

Regionálne rozloženie celkového vývozu malých a stredných podnikov (MSP) na úrovni NUTS 3 (ďalej len kraje SR) vykazuje značnú variabilitu. Ako možno sledovať aj na Mape 1, **viac ako jednu štvrtinu z celkového vývozu MSP (27,1 %), ktorý mal známy regionálny pôvod, bol v roku 2023 realizovaný malými a strednými podnikmi v Bratislavskom kraji.**

Z regionálneho pohľadu prispeli k celkovému vývozu MSP malé a stredné podniky nasledovne: Trnavský kraj 14,5 %, Nitriansky kraj 12,8 %, Trenčiansky kraj 12,2 %, Žilinský kraj 10,6 % a Prešovský kraj 8,1 %. Najnižší podiel na celkovom vývoze MSP dosiahol Banskobystrický (7,3 %) a Košický kraj (7,4 %).

Mapa 1: Regionálna štruktúra celkového vývozu MSP podľa krajov SR v roku 2023

Zdroj: Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013; vyhotovené SBA na základe údajov Štatistického úradu SR.

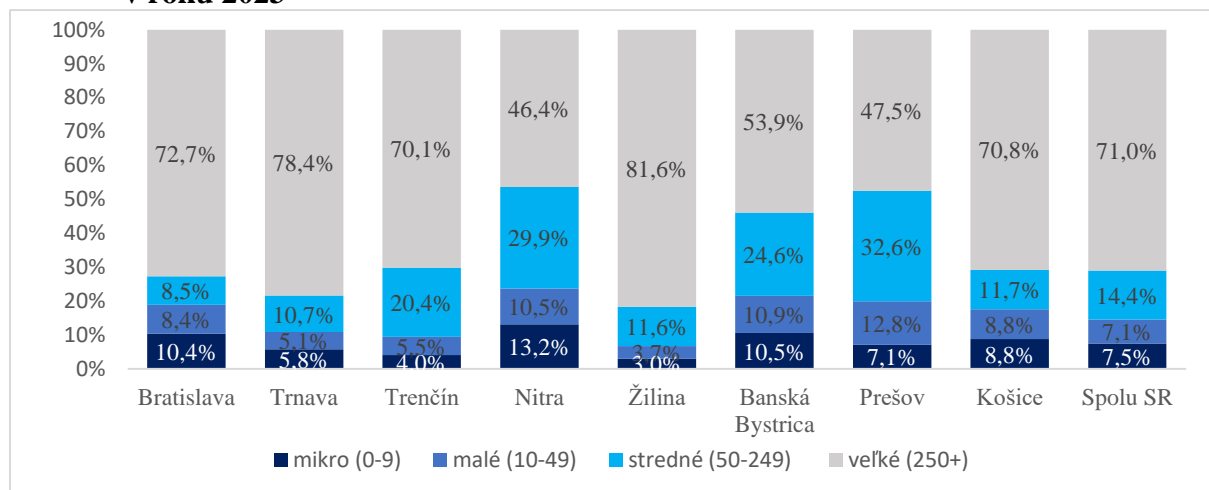
Pozn.: BA – Bratislavský kraj; TT – Trnavský kraj; TN – Trenčiansky kraj; ZA – Žilinský kraj; PO – Prešovský kraj; NR – Nitriansky kraj; BB – Banskobystrický kraj; KE – Košický kraj.

Štruktúra celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v krajoch SR je znázornená v Grafe 15. **Malé a stredné podniky zohrávali kľúčovú úlohu v celkovom objeme vývozu v Nitrianskom (53,6 %) a Prešovskom kraji (52,5 %).** Významnú pozíciu mali aj v Banskobystrickom kraji, kde tvorili 46,1 % vývozu.

Z pohľadu podrobnejšieho členenia MSP v krajoch vyplýva, že spravidla najvyšší podiel na celkovom objeme vývozu v jednotlivých krajoch dosiahli stredné podniky. Výnimkou bol opätovne Bratislavský kraj, v ktorom mali mikropodniky najvýznamnejšie zastúpenie na celkovom objeme vývozu MSP.

Objem vývozu MSP vzrástol v medziročnom porovnaní v troch krajoch a to v Bratislavskom, Žilinskom a Banskobystrickom. Ostatné kraje sa vyznačovali poklesom vývozných aktivít.

Graf 14: Štruktúra celkového vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v krajoch SR v roku 2023

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

2.5 Početnosť vyvážajúcich MSP

Na základe dostupných údajov a metodiky Štatistického úradu SR v roku 2023 vyvážalo tovar 31 507 malých a stredných podnikov. Tieto podniky tvorili 98,5 % zo všetkých vyvážajúcich podnikateľských subjektov, ktorých celkový počet bol 31 988.

Mikropodniky s viac ako trojštvrťinovým podielom (76,6 %), resp. s 24 492 podnikateľskými subjektmi mali najvyššie zastúpenie na celkovom počte vyvážajúcich subjektov. Malé podniky dosiahli 16,8 % zastúpenie (resp. 5 375 podnikateľských subjektov v absolútnom vyjadrení) a stredné podniky 5,1 % zastúpenie (resp. 1 640 podnikateľských subjektov).

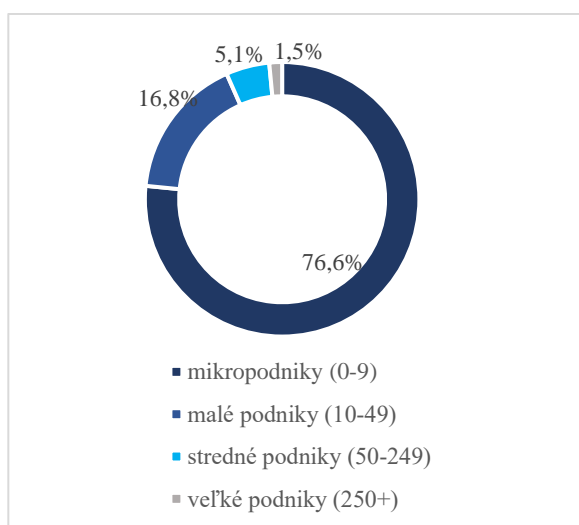
Tabuľka 9: Početnosť vývozcov tovaru v rokoch 2023 a 2022

Veľkostná kategória podnikov	Počet podnikateľských subjektov			Index 2023/2022
	2022	2023		
	abs. počet	abs. počet	podiel v %	
Mikropodniky (0-9)	24 118	24 492	76,6%	101,6
Malé podniky (10-49)	5 418	5 375	16,8%	99,2
Stredné podniky (50-249)	1 664	1 640	5,1%	98,6
Veľké podniky (250+)	467	481	1,5%	103,0
MSP (249)	31 200	31 507	98,5%	101,0
Spolu	31 667	31 988	100,0%	101,0

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

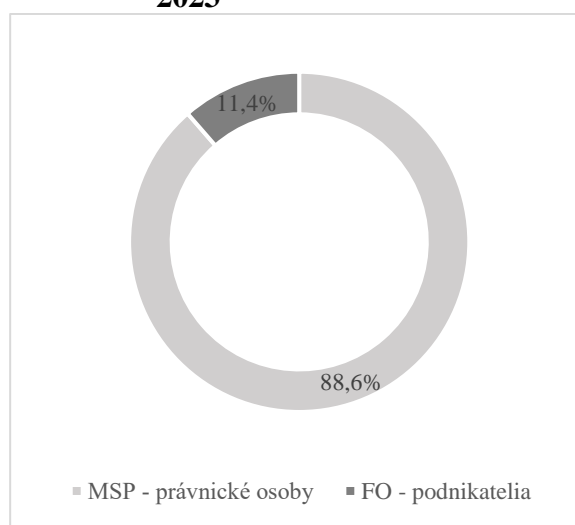
V porovnaní s predchádzajúcim rokom počet malých a stredných podnikov, ktoré vyvážajú, vzrástol o viac ako 300 subjektov, čo predstavuje nárast o 1,0 %. Z pohľadu veľkostných kategórií v porovnaní s rokom 2023, rast zaznamenal počet vyvážajúcich mikropodnikov (o 1,6 %). Počet malých a stredných podnikov sa znížil. V štruktúre vyvážajúcich MSP podľa právnej formy prevládajú MSP – právnické osoby, ktoré tvoria 88,6 % z celkového počtu subjektov (konkrétne 27 917 subjektov). Fyzické osoby – podnikatelia tvorili 11,4 % podiel na celkovom počte vyvážajúcich malých a stredných podnikov (3 590 subjektov v absolútnom vyjadrení).

Graf 15: Veľkostná štruktúra vyvážajúcich podnikateľských subjektov v roku 2023

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Graf 16: Štruktúra vyvážajúcich MSP podľa právnej formy v roku 2023

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Odvetvová štruktúra vyvážajúcich MSP

V odvetvovej štruktúre vyvážajúcich MSP podľa hrubšieho členenia SK NACE prevládajú subjekty z odvetvia obchodu. Tvorili takmer jednu tretinu (31,8 %) z celkového počtu vyvážajúcich MSP. Podiel vyvážajúcich MSP z priemyslu predstavoval takmer jednu štvrtinu (22,7 %) a obchodných služieb jednu pätinu (20,0 %).

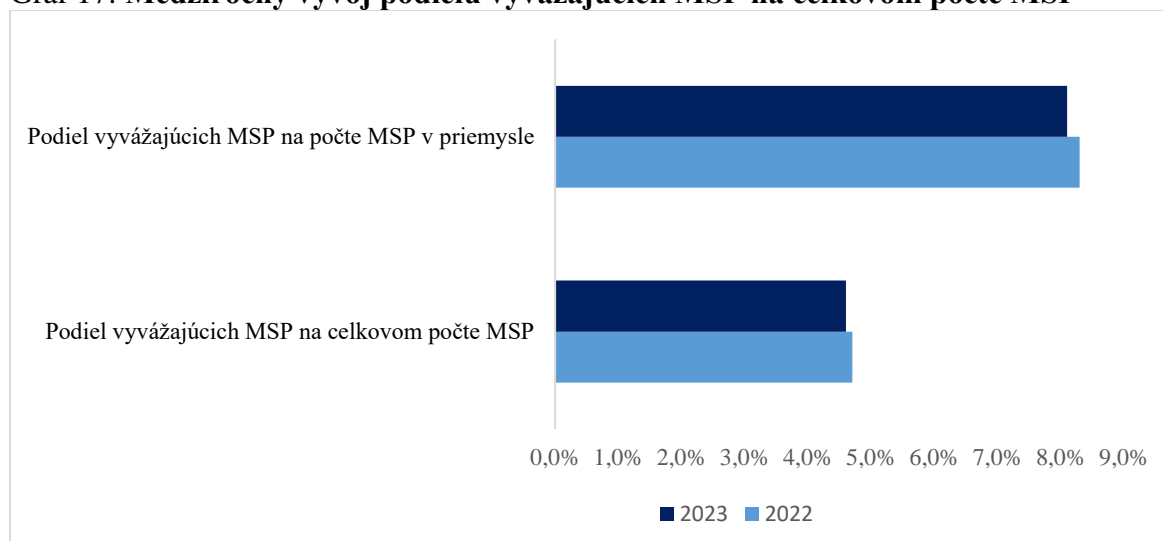
Na rozdiel od odvetvovej štruktúry celkového objemu vývozu MSP, v odvetvovej štruktúre vyvážajúcich MSP výraznejšie dominuje odvetvie obchodu ako priemyslu.

Tabuľka 10: **Odvetvová štruktúra vyvážajúcich MSP a podiel vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP v roku 2023**

Odvetvie podľa SK NACE - hrubšie členenie	Početnosť MSP		Podiel vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP v jednotlivých odvetviach
	Počet	v %	
Priemysel	7 157	22,7%	8,1%
Stavebníctvo	1 995	6,3%	1,5%
Obchod	9 959	31,6%	10,0%
Doprava, informácie	1 778	5,6%	2,9%
Obchodné služby	6 300	20,0%	3,2%
Ostatné služby	745	2,4%	1,3%
Ostatné odvetvia a neznáme	3 573	11,3%	7,9%
Odvetvia spolu	31 507	100,0%	4,6%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Z celkového počtu malých a stredných podnikov (vrátane fyzických osôb – podnikateľov) vykonávalo vývoz tovarov 4,6 % subjektov. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa podiel vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP takmer nezmenil (pokles o 0,1 p. b.). Podiel vyvážajúcich MSP v odvetví priemyslu na celkovom počte MSP sa tiež mierne znížil na 8,1 %.

Graf 17: **Medziročný vývoj podielu vyvážajúcich MSP na celkovom počte MSP**

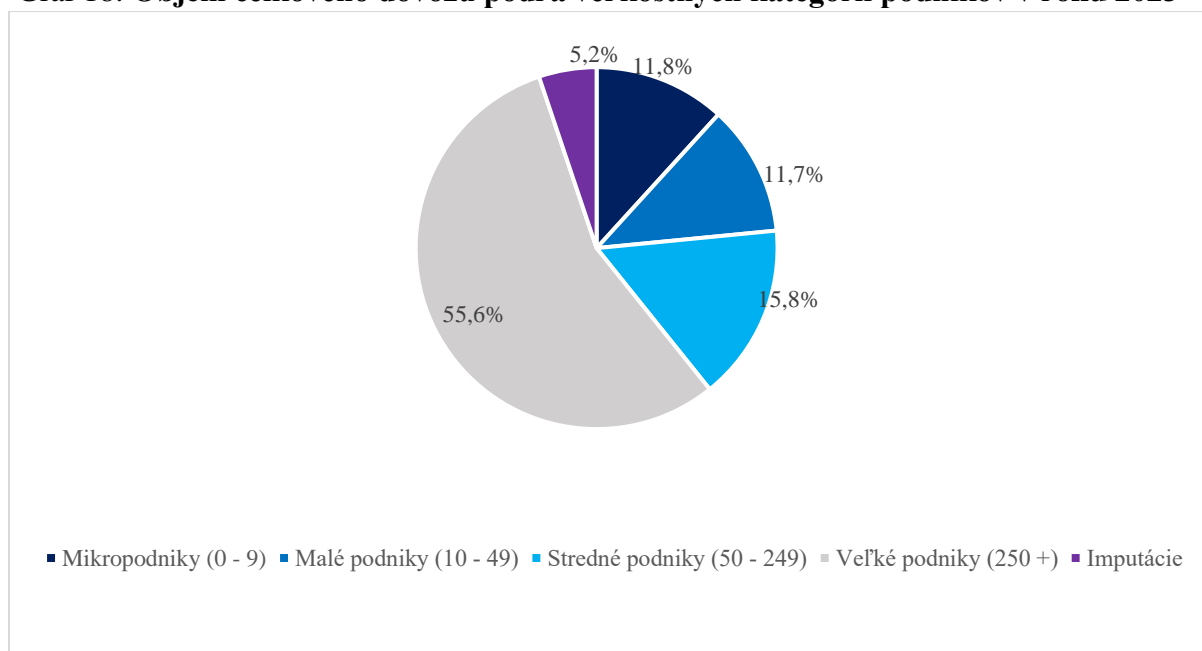
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

3 Vývoj dovozu v roku 2023 z pohľadu MSP

V roku 2023 bol podľa údajov Štatistického úradu SR zaznamenaný **medziročný pokles celkového objemu dovezeného tovaru malých a stredných podnikov o 2,0 %** (resp. o 714,36 mil. Eur) a dosiahol úroveň **mil. Eur. Podiel malých a stredných podnikov na celkovom dovoze predstavoval 39,2 %**. V porovnaní s rokom 2022 sa podiel MSP na dovoze slovenských podnikov zvýšil o 1,2 percentuálneho bodu. Za medziročným pozitívnym vývojom podielu MSP stojí primárne výraznejší nárast objemu dovozu malých podnikov, ale tiež zníženie celkového objemu dovozu, čo spoločne síce zvýšilo % dovozu realizovaného MSP.

Z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií podnikov, podiel mikropodnikov (s počtom zamestnancov 0 až 9, vrátane subjektov s nezisteným počtom zamestnancov) v roku 2023 dosiahol úroveň 11,8 % na celkovom objeme dovozu. Objem dovozu mikropodnikov predstavoval v absolútnom vyjadrení 10 568,4 mil. Eur. Malé podniky (s počtom zamestnancov 10 až 49) sa podieľali na celkovom objeme dovozu taktiež 11,7 %. Objem dovozu malých podnikov činil 10 499 mil. Eur. Podiel stredných podnikov (s počtom zamestnancov 50 až 249) dosiahol 15,8 % na celkovom objeme dovozu. Objem dovozu stredných podnikov predstavoval 14 189 mil. Eur v absolútnom vyjadrení. V roku 2023 dosiahli veľké podniky (s počtom 250 a viac zamestnancov) 55,6 % podiel na celkovom objeme dovozu, resp. objem dovozu veľkých podnikov predstavoval 49 946 mil. Eur v absolútnom vyjadrení. Platí, že čím väčší podnik je, tým viac realizuje dovoz zo zahraničia. Vzhľadom na štruktúru slovenského priemyslu, kde pôsobí väčšina veľkých podnikov je takýto výsledok očakávaný a vysvetľuje vysoký objem dovozu pri veľkých podnikoch.

Graf 18: **Objem celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2023**

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

V rámci veľkostnej kategórie malých a stredných podnikov bol v roku 2023 v porovnaní s rokom 2022 zaznamenaný medziročný nárast objemu dovozu len v kategórii malých podnikov o 2,5 %, čo v absolútnej sume predstavuje 258,9 mil. Eur. V absolútnom vyjadrení najviac vzrástol dovoz veľkých podnikov o 559 mil. Eur. V ostatných kategóriách objem dovezeného tovaru klesol. Objem dovozu mikropodnikov sa znížil o 5,6 % (resp. o 631,8 mil. Eur). V kategórii stredných podnikov došlo k medziročnému poklesu objemu dovozu o 2,3 % (resp. o 341,5 mil. Eur).

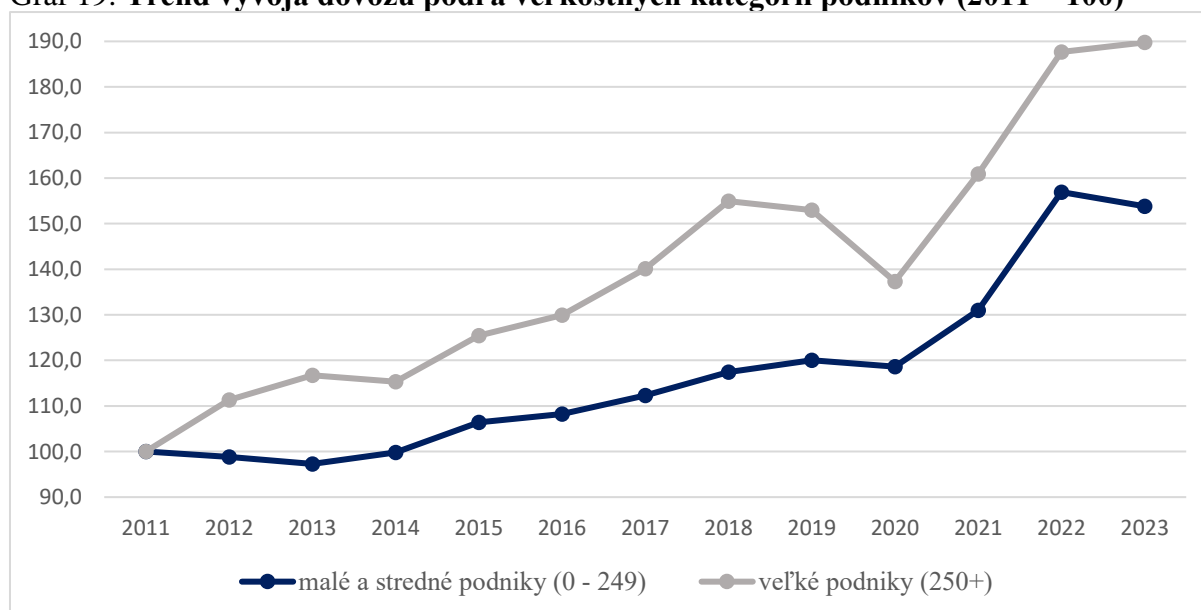
Tabuľka 11: Štruktúra celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2022 (v mil. Eur)

Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem dovozu (bez zahraničných osôb)			Index 2023/2022
	2022	2023		
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	
Mikropodniky (0-9)	11 200,2	10 568,4	11,8%	94,4
Malé podniky (10-49)	10 240,3	10 499,3	11,7%	102,5
Stredné podniky (50-249)	14 530,5	14 189,0	15,8%	97,7
Veľké podniky (250+)	49 387,2	49 946,2	55,6%	101,1
MSP (0-249)	35 971,1	35 256,7	39,2%	98,0
Imputácia dovozu	9 390,7	4 636,3	5,2%	49,4
Spolu	94 749,0	89 839,2	100,0%	94,8
Celkový objem dovozu v roku 2023 vrátane zahraničných osôb	mil. Eur		podiel MSP (0-249)	
	103 943,46		33,92%	

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Trend vývoja dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov, ktorý je prezentovaný v nižšie uvedenom Grafe 19, poukazuje na dynamiku dovozu malých a stredných podnikov a veľkých podnikov. Počas posledného obdobia zaznamenali veľké podniky v porovnaní s MSP výraznejší rast dynamiky objemu dovozu. V roku 2023 bol zaznamenaný mierny pokles v oboch kategóriách, aj keď v kategórii veľkých podnikov stále došlo k nárastu. Toto spomalenie čiastočne súvisí s vyprchaním efektu postpandemického oživenia dopytu.

Graf 19: Trend vývoja dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov (2011 = 100)

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

3.1 Komoditná štruktúra dovozu MSP

Komoditná štruktúra dovozu MSP sa vyznačuje, podobne ako komoditná štruktúra vývozu MSP, vysokou mierou koncentrácie niekoľkých komoditných skupín. V rámci bližšej špecifikácie sa v komoditnej štruktúre dovozu malých a stredných podnikov umiestňujú z pohľadu troch najvýznamnejších tried harmonizovaného systému identické tovary ako v prípade vývozu MSP. Táto skutočnosť poukazuje na vysoký podiel vnútroodvetvového obchodu na celkovej obchodnej výmene MSP.

Tabuľka 12 zobrazuje podiel jednotlivých tried harmonizovaného systému z pohľadu komoditnej štruktúry dovozu malých a stredných podnikov v roku 2023. **V roku 2023 tvorilo päť najvýznamnejších tried harmonizovaného systému 69,1 % z celkového objemu dovozu MSP¹¹.** Podľa údajov ŠÚ SR medzi najvýznamnejšie triedy komoditnej štruktúry dovozu MSP patrili v roku 2023 **stroje, prístroje, elektronické zariadenia** v celkovom objeme 7 792,58 mil. Eur (a podiel 22,1%), ďalšie významné komodity v rámci dovozu malých a stredných podnikov patrili v roku 2023 **vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia** v celkovom objeme 6 505,91 mil. eur a podielom 18,5 %, **základné kovy a výrobky** v celkovom objeme 4 358,95 mil. Eur, resp. s podielom 12,4 %. **Výrobky chemického priemyslu** v celkovom objeme 3 414 mil. Eur, resp. s podielom 9,7 %, **plasty, kaučuk a výrobky z nich** v objeme 2 299 mil. Eur, resp. s podielom 6,5 % a výrobky **potravinárskeho priemyslu** v celkovom objeme 2 164 347 mil. eur. resp. s podielom 6,1 %.

V rámci evidovaných medziročných zmien objemu dovozu MSP, v roku 2023 najvýraznejšie vzrástol, v porovnaní s rokom 2022, dovoz „vozidiel, lietadiel a dopravných zariadení“ (o 1,537 mld. Eur). Ďalej vzrástol dovoz „Výrobky potravinárskeho priemyslu“ (o 113,89 mil. Eur). V množstvo kategórií dovozu došlo k poklesu. Najvýraznejší bol tento pokles v kategórii „Základné kovy a výrobky z nich“, kde došlo k poklesu o 802,9 mil. eur a v kategórii „Nerastné výrobky“ kde došlo k poklesu o 704, 7 mil. eur.

Tabuľka 12: Komoditná štruktúra dovozu MSP v roku 2023

Komoditná štruktúra	Zastúpenie MSP na celkovom objeme dovozu MSP
XVI. Stroje, prístroje, el. zariadenia	22,1%
XVII. Vozy, lietadlá, dopravné zariadenia	18,5%
XV. Základné kovy a výrobky z nich	12,4%
VI. Výrobky chemického priemyslu	9,7%
VII. Plasty, kaučuk a výrobky z nich	6,5%
IV. Výrobky potravinárskeho priemyslu	6,1%
V. Nerastné výrobky	3,5%
XI. Textilie a textilné výrobky	3,1%
XX. Rôzne priemyselné výrobky	3,1%
XVIII. Prístroje optické, meracie, hud.nástroje	2,7%
I. Živé zvieratá, živočíšne výrobky	2,4%
II. Rastlinné výrobky	2,4%
X. Buničina, celulóza, papier	1,5%
IX. Drevo a výrobky z dreva, drevené uhlie	1,5%
XIII. Výrobky z kameňa, sadry, cementu	1,4%
XII. Obuv, klobúky, dáždniky	1,1%
III. Živočíšne a rastlinné tuky, oleje, vosky	0,7%
XIV. Perly, drahokamy, drahé kovy	0,5%
XIX. Zbrane a streľivo; ich časti a príslušenstvo	0,3%
VIII. Surové kože, kožky, usne	0,3%

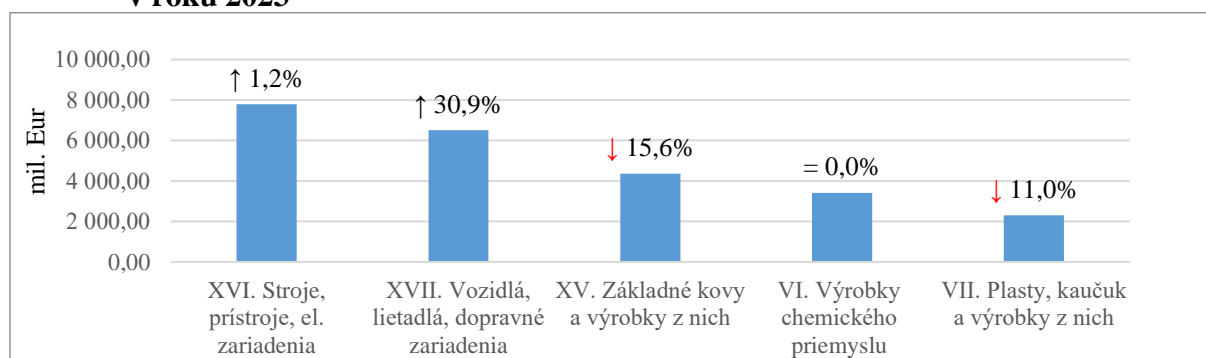
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

¹¹ Bez započítavania imputácií dovozu.

Z pohľadu medziročnej komparácie podielu jednotlivých komodít harmonizovaného systému sa na celkovom dovoze MSP najvýraznejšie zvýšil podiel „Vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia“ o 4,6 p. b., a „Stroje, prístroje, el. zariadenia“ o 0,7 p. b. Najvýraznejší pokles nastal v kategórii „Základné kovy a výrobky z nich“ o 2,0 p. b. Zmieniť by sme mohli ešte pokles „Nerastných výrobkov“ o 1,9 p. b. a „plasty, kaučuk a výrobky z nich“ o 0,7 p. b. V prípade ostatných komodít bola medziročná zmena podielov pod $\pm 0,4$ percentuálneho bodu.

Medziročný vývoj objemu dovozu 5 najvýznamnejších komodít MSP bol v roku 2023 charakteristický rastúcou dynamikou objemu dovozu vozidiel, lietadiel, dopravných zariadení (vyšší o 30,9 %). Objem dovozu strojov prístrojov, el. zariadení bol v medziročnom porovnaní o 1,2 % vyšší (medziročne).

Graf 20: Celkový objem a medziročná zmena dovozu 5 najvýznamnejších komodít MSP v roku 2023

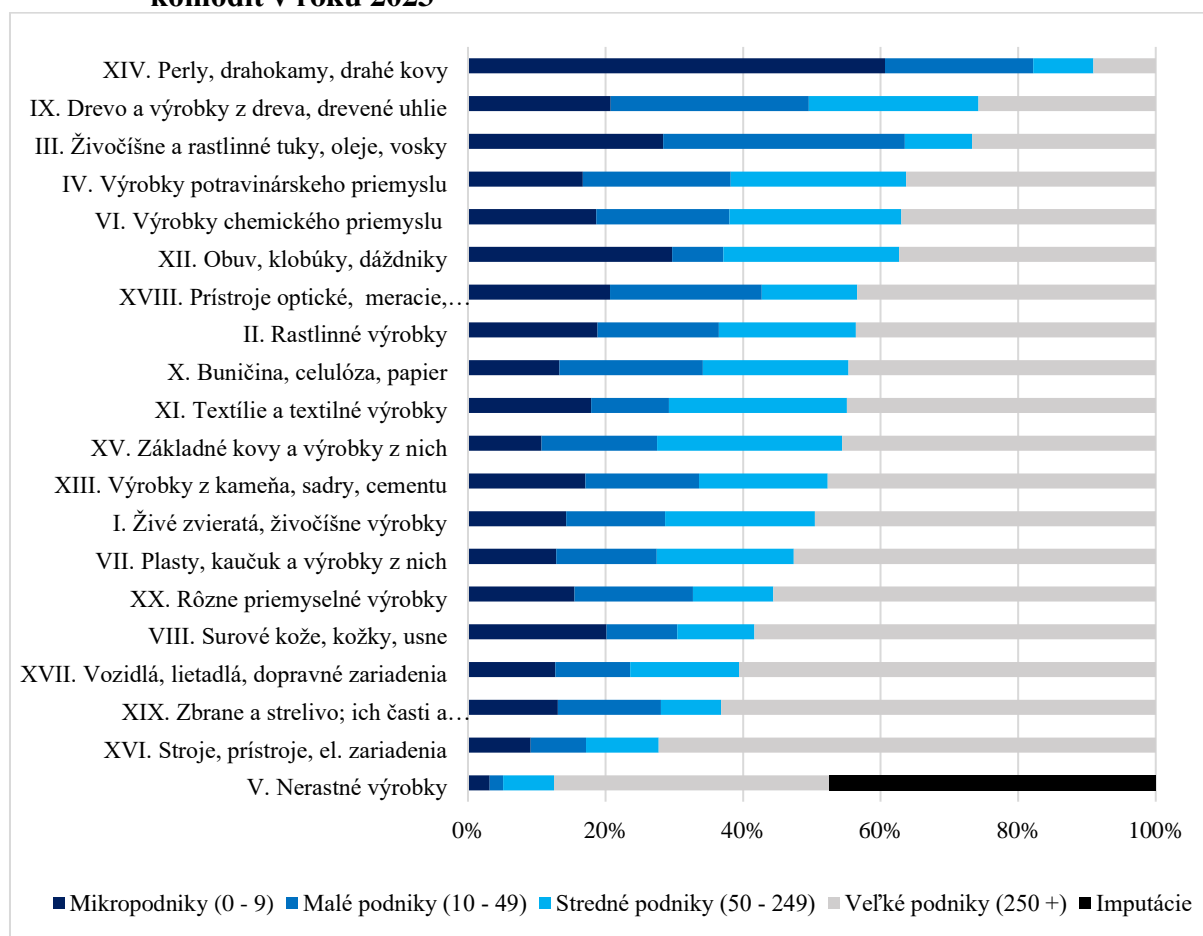

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Úloha malých a stredne veľkých podnikov na dovoze komodít je percentuálne najvyššia pri dovoze v oblasti Perál, drahokamov a drahých kovov (61 % podiel mikropodnikov, 22 % malých podnikov a 9 % stredne veľkých firiem). Vyšší dovoz z hľadiska mikro, malých a stredne veľkých firiem sa prejavuje na špecifických kategóriách tovarov, kde sa v celosvetovom kontexte dokážu oproti veľkým konglomerátom presadiť aj malé a stredne veľké firmy (výrazne to vidno napríklad aj na dovoze umeleckých diel, či živočíšnych olejov alebo dreva a výrobkov z dreva). Ide teda o dovoz najmä takých tovarov, ktoré sú personalizované a nie sú vyrábané v masovom meradle. Na opačnej strane rebríčka sa nachádza dovoz „strojov, prístrojov a elektrických zariadení“ kde zásadný podiel na dovoze majú najmä veľké firmy (72 %). Veľké firmy dominujú aj pri dovoze Vozidiel, lietadiel a dopravných zariadení (61 %) a pri dovoze zbraní (63 %)¹².

¹² Tu však treba konštatovať, že v roku 2024 došlo k dodávke vojenských lietadiel vo vysokej hodnote, čo znamenalo medziročný výraznejší nárast tejto kategórie z hľadiska dovozu väčších firiem. V minulých rokoch pozorujeme aj relatívne vysoký podiel dovozu malých a mikrofiriem, najmä s ohľadom na dodávku malých ručných zbraní, či obranných prostriedkov.

Graf 21: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze najvýznamnejších komodít v roku 2023

Zdroj: SBA, spracované na základe Štatistického úradu SR.

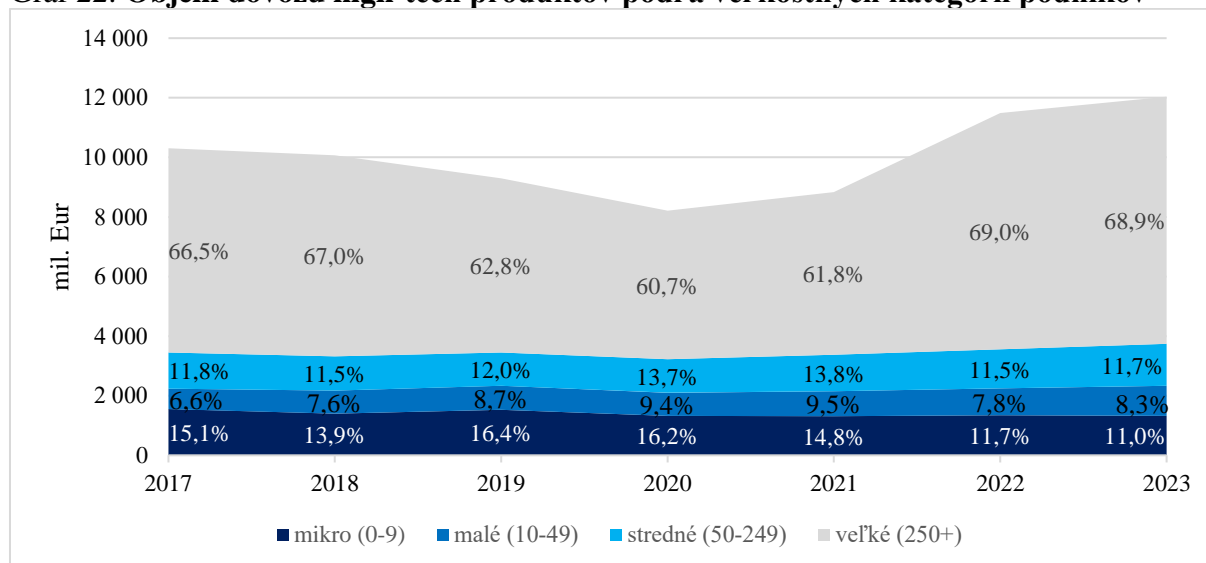
3.1.1 Dovoz high-tech tovarov

Celkový dovoz high-tech tovarov dosiahol v roku 2023 hodnotu **12 034,81 mil. Eur** (bez započítania dovozných operácií zahraničných osôb). V porovnaní s rokom 2022 sa zvýšil celkový dovoz high-tech tovarov o 552,07 mil. Eur (medziročný nárast objemu o 4,8 %¹³). K zaznamenanému medziročnému nárastu celkového objemu dovozu high-tech tovarov najviac prispeli malé podniky (nárast objemu dovozu high-tech tovarov o 107,45 mil. Eur, t. j. o 12,02 %).

V roku 2023 predstavoval dovoz high-tech produktov malých a stredných podnikov 3 743 mil. Eur, t. j. medziročne vzrástol o 180 mil. Eur (resp. o 5,1 %).

¹³ Opäť bez započítania dovozu zahraničných osôb

Graf 22: Objem dovozu high-tech produktov podľa veľkostných kategórií podnikov

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Podiel MSP na celkovom dovoze high-tech produktov bol 31,1 % (medziročné zvýšenie, resp. stagnácia podielu na celkovom dovoze high-tech produktov o 0,1 p. b.). Z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií podnikov, podiel mikropodnikov dosiahol 11,03 % na objeme dovozu high-tech produktov (resp. o 0,71 p. b. menej oproti roku 2022). Podiel malých podnikov na celkovom objeme dovozu high-tech tovarov predstavoval 8,32 % (resp. o 0,54 p. b. viac oproti roku 2022) a podiel stredných podnikov bol v sledovanom roku 2023 na úrovni 11,75 % (t. j. o 0,25 p. b. viac ako v roku 2022).

3.2 Teritoriálna štruktúra dovozu MSP

Zo spracovaných údajov vyplýva určitá podobnosť v teritoriálnej štruktúre jednotlivých veľkostných kategórií podnikov. Vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov sa preukazuje kľúčová úloha jednotného trhu EÚ tak, ako je to aj v prípade vývozu z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií podnikov.

Tabuľka 13: Objem dovozu podľa teritoriálnych oblastí v roku 2023

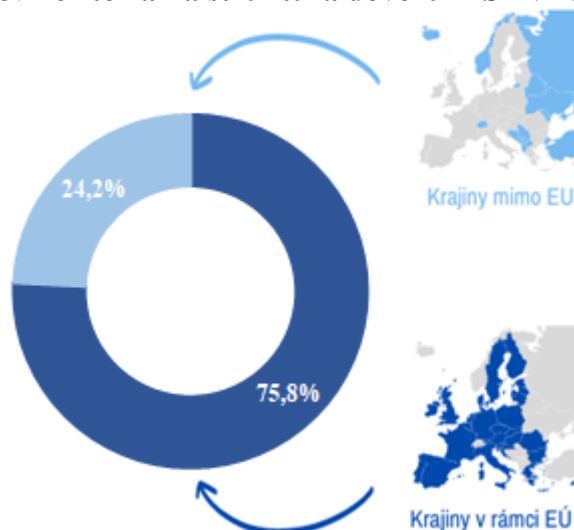
Veľkostná kategória podnikov	Absolútne hodnoty (v mil. Eur)			Podiel v %		
	Dovoz z krajín EÚ	Dovoz z krajín mimo EÚ	Dovoz spolu	Dovoz z krajín EÚ	Dovoz z krajín mimo EÚ	Dovoz spolu
Mikropodniky (0-9)	9 069,2	1 499,3	10 568,4	85,8 %	14,2 %	100,0 %
Malé podniky (10-49)	7 478,9	3 020,4	10 499,3	71,2 %	28,8 %	100,0 %
Stredné podniky (50-249)	10 189,2	3 999,9	14 189,0	71,8 %	28,2 %	100,0 %
Veľké podniky (250 +)	30 448,8	19 497,3	49 946,2	60,9 %	39,0 %	100,0 %
MSP (0-249)	26 737,2	8 519,5	35 256,7	75,8 %	24,2 %	100,0 %
Imputácia dovozu	1 526,6	3 109,7	4 636,3	32,9 %	67,1 %	100,0 %
Spolu - zahraničné	58 712,7	31 126,5	89 839,2	65,4 %	34,7 %	100,0 %

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Pri porovnaní jednotlivých kategórií podnikov z hľadiska teritoriálnej štruktúry v roku 2023 vyplýva, že dovoz z krajín EÚ bol najvýznamnejší pre kategóriu mikropodnikov, v rámci ktorej predstavoval podiel dovozu z členských krajín EÚ 85,8 % na celkovom objeme dovozu mikropodnikov.

V roku 2023 bol dovoz malých a stredných podnikov z krajín EÚ na úrovni troch štvrtín z celkového dovozu MSP (t. j. 75,8 %). V absolútnom vyjadrení bol objem dovozu MSP z krajín EÚ na úrovni 26 737,2 mil. eur. V roku 2023 dosiahol dovoz malých a stredných podnikov z krajín mimo EÚ 24,2 % podiel z celkového dovozu MSP, resp. 8 519,5 mil. eur.

Graf 23: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP v roku 2023

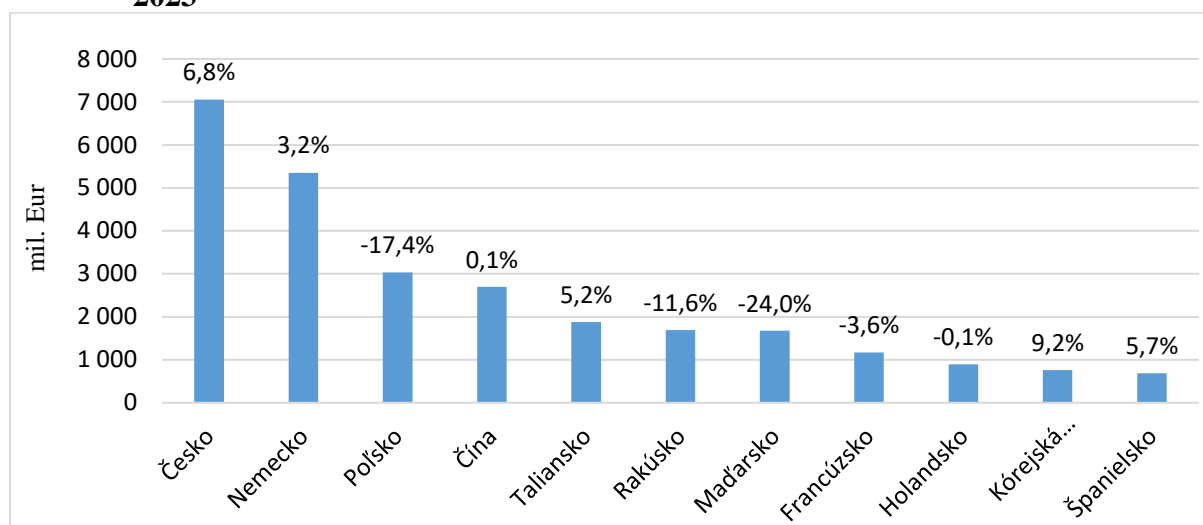

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V rámci veľkých podnikov predstavoval podiel dovozu z krajín EÚ 60,9 % z celkového objemu dovozu veľkých podnikov, resp. 30 448,8 mil. Eur v absolútnom vyjadrení. Podiel dovozu z krajín mimo EÚ predstavoval 39 % z celkového objemu dovozu veľkých podnikov, resp. 19 497,3 mil. Eur v absolútnom vyjadrení. Spoločnou charakteristikou dovozu veľkých podnikov a MSP je relatívne vysoká teritoriálna koncentrácia na vnútorný trh EÚ.

Aj z hľadiska jednotlivých krajín je zrejmé, že kľúčovými dovoznými partnermi pre MSP sú najmä krajiny EÚ. V absolútnych hodnotách je najvýznamnejším dovozným partnerom Česko, nasledované Nemeckom. V prvej desiatke krajín z hľadiska objemu dovozu v € pre MSP je 8 európskych krajín a dve ázijské (Čína a Kórejska republika).

Graf 24: Teritoriálna štruktúra dovozu (krajiny) MSP v absolútnych hodnotách v roku 2023

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

3.2.1 Dovoz MSP z krajín EÚ

Dovoz malých a stredných podnikov v roku 2023 tvoril 45,5 % z celkového dovozu z krajín EÚ, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje 26 737,2 mil. eur. Súhrnne sa objem dovozu MSP z krajín EÚ medziročne znížil o 2,5 % (resp. o 690,5 mil. eur).

V rámci jednotlivých veľkostných kategórií MSP dosiahol podiel mikropodnikov 15,5 % na celkovom objeme dovozu z krajín EÚ (9 062,2 mil. eur v absolútnom vyjadrení). V medziročnom porovnaní bol vo veľkostnej kategórii mikropodnikov zaznamenaný pokles objemu dovozeného tovaru z krajín EÚ o 4,1 % (resp. o 386,2 mil. Eur). Malé podniky sa podieľali na celkom objeme dovozu z krajín EÚ 12,7 %, pričom v medziročnom porovnaní zaznamenali nárast objemu dovozu o 0,88 % (resp. o cca 65 mil. Eur). Dovoz stredných podnikov z členských štátov EÚ predstavoval 17,4 %, pričom medziročný pokles objemu dovozu bol o 3,5 % (resp. o 369,4 mil. Eur).

V absolútnej hodnote vrástol výraznejšie objem dovozu z krajín EÚ veľkých podnikov (o 2 190 mil. Eur). V roku 2023 v rámci veľkých podnikov tvoril podiel objemu dovozu z krajín EÚ na celkovom objeme dovozu 51,86 %, resp. objem dovozu z krajín EÚ bol na úrovni 30 448 mil. Eur v absolútnom vyjadrení.

Tabuľka 14: Štruktúra dovozu z krajín EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2023/2022

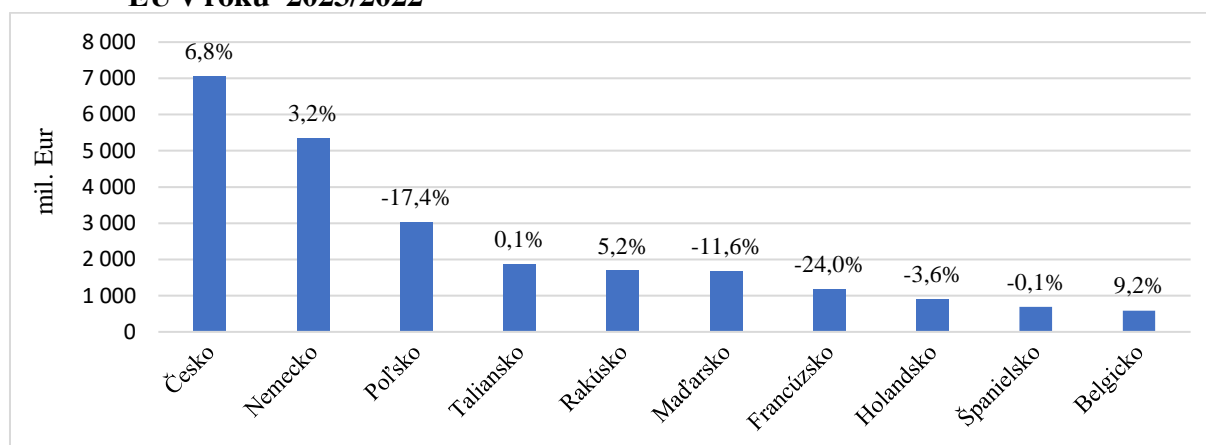
Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem dovozu - krajiny EÚ			Index 2023/2022
	2022	2023		
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	
Mikropodniky (0-9)	9 455,4	9 069,2	15,5 %	95,9
Malé podniky (10-49)	7 413,6	7 478,9	12,7 %	100,9
Stredné podniky (50-249)	10 558,6	10 189,2	17,4 %	96,5
Veľké podniky (250 +)	28 258,3	30 448,8	51,9 %	107,8
MSP (0-249)	27 427,7	26 737,2	45,5 %	97,5
Imputácia dovozu	3 249,3	1 526,6	2,6 %	47,0
Spolu	58 935,3	58 712,7	100,0 %	99,6

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V roku 2023 sa z hľadiska teritoriálnej štruktúry dovozu MSP z krajín EÚ potvrdilo, že Slovensko je naviazané najviac na susedné krajiny a najväčšiu ekonomiku EÚ – Nemecko a najbližšieho partnera Česko. Z hľadiska podielu dovozu MSP na celkovom dovoze MSP sú najvýznamnejšími partnermi Česká republika, Nemecko, a Poľsko.

Z pohľadu medziročného vývoja objemu dovozu MSP z krajín EÚ v rámci 10 najvýznamnejších krajín,¹⁴ si Česká republika spolu s Nemeckom a Poľskom zachovalo svoju dominantnú pozíciu. V medziročnom porovnaní sa v absolútnom vyjadrení najvýraznejšie zvýšil objem dovozu MSP z Česka (o 448,2 mil. Eur), Nemecka (o 164 mil. Eur) a Talianska (o 92 mil. Eur). Naopak, najväčší pokles bol zaznamenaný z hľadiska dovozu MSP z Poľska o 637 mil. Eur.

Graf 25: Celkový objem a medziročná zmena dovozu MSP z 10 najvýznamnejších krajín EÚ v roku 2023/2022

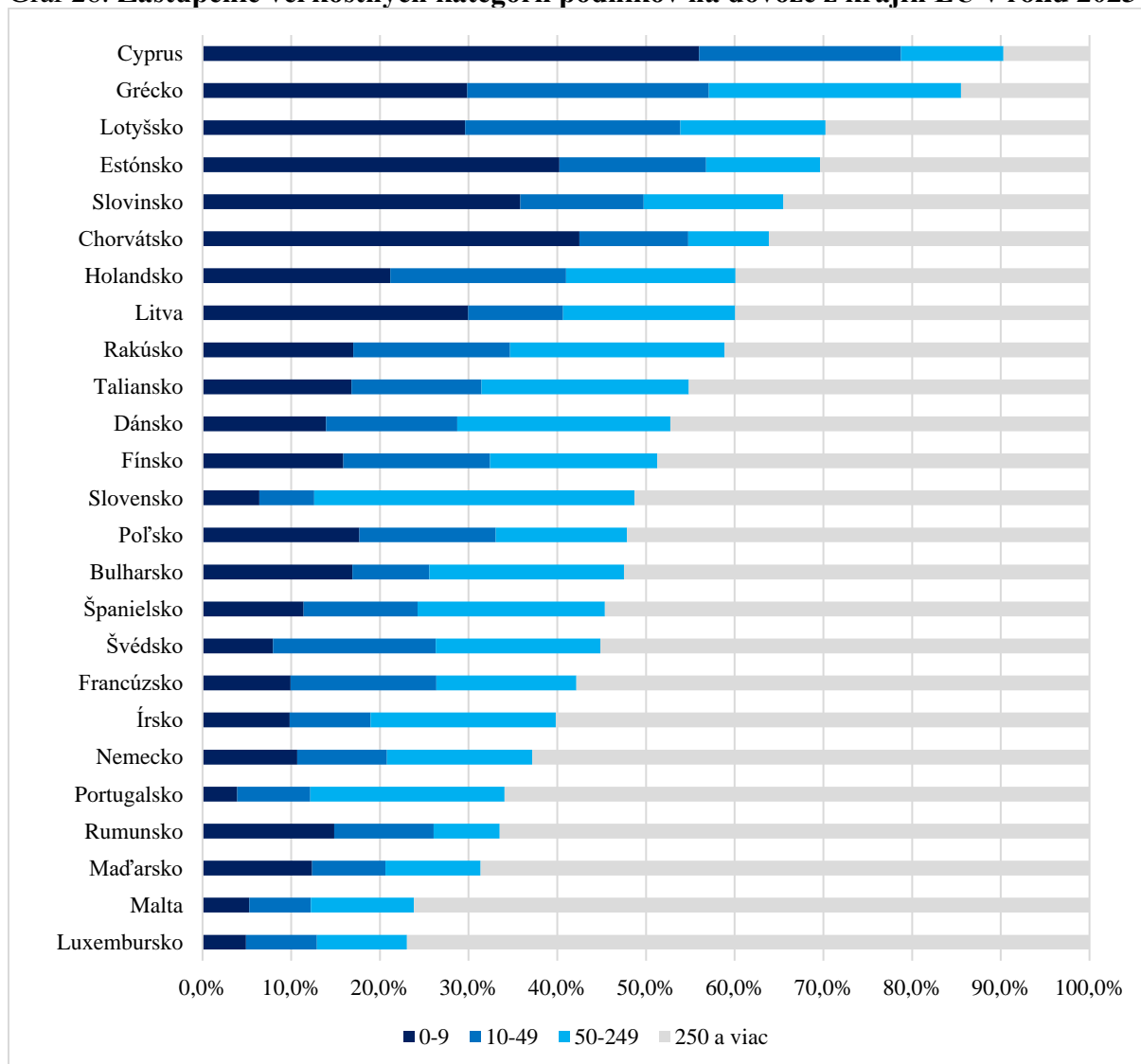

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Malé a stredné podniky mali celkovo najvýraznejšie zastúpenie na objeme dovozu z krajín: Cyprus (90,3 %), Grécko (85,51 %) a Lotyšsko (70,3 %). Jasná dominancia veľkých podnikov sa prejavuje najmä v prípade dovozu z Luxemburska, v ktorom predstavuje podiel MSP 23,1 %, z Malty (23,8 %), Maďarska (dovoz MSP tvoril 32,4 % podiel na celkovom dovoze). Najmä v prípade menších krajín a krajín, ktoré sú veľkými obchodnými partnermi Slovenskej republiky sa prejavuje vplyv veľkých konglomerátov na dovoz. V prípade malých krajín stačí jeden dominantný dodávateľ špecifickej komodity, v prípade veľkých obchodných partnerov ide naopak o veľké objemy dovozu napríklad z automotive.

¹⁴ V roku 2022 tvoril objem dovozu MSP z desiatich najvýznamnejších krajín EÚ viac ako 90 % z celkového objemu dovozu MSP z členských krajín EÚ.

Graf 26: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze z krajín EÚ v roku 2023

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

3.2.2 Dovoz MSP z krajín mimo EÚ

V roku 2023 tvoril dovoz malých a stredných podnikov 27,4 % z celkového dovozu z krajín mimo EÚ. V absolútnom vyjadrení predstavoval objem dovozu malých a stredných podnikov z krajín mimo EÚ 8 519,5 mil. eur. Podiel mikropodnikov dosiahol v roku 2023 úroveň 4,8 % (resp. 1 499,3 mil. Eur v absolútnom vyjadrení). Podiel malých podnikov predstavoval 9,7 %, (resp. 3 020,4 mil. eur) a stredných podnikov 12,9 %, (resp. 3 999,9 mil. eur). Podiel veľkých podnikov na celkovom dovoze z krajín mimo EÚ predstavoval 62,6 %, resp. objem dovozu bol na úrovni 19 497,3 mil. eur v absolútnom vyjadrení.

Tabuľka 15: Štruktúra dovozu z krajín mimo EÚ podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2023 (v mil. eur)

Veľkostná kategória podnikov	Celkový objem dovozu - krajiny mimo EÚ			Index 2023/2022
	2022	2023		
	mil. Eur	mil. Eur	podiel v %	
Mikropodniky (0-9)	1 744,8	1 499,3	4,8 %	85,9
Malé podniky (10-49)	2 826,7	3 020,4	9,7 %	106,9
Stredné podniky (50-249)	3 971,9	3 999,9	12,9 %	100,7
Veľké podniky (250 +)	21 128,9	19 497,3	62,6 %	92,3
MSP (0-249)	8 543,4	8 519,5	27,4 %	99,7
Imputácia dovozu	6 141,5	3 109,7	9,9 %	50,6
Spolu	35 813,7	31 126,5	100,0%	86,9

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

V medziročnom porovnaní dovezli malé a stredné podniky z krajín mimo EÚ tovar v hodnote nižšej o 0,3 % (resp. o približne 24 mil. Eur). Medziročná zmena je tak nízka, že hovoríme o stagnácii medziročného dovozu z krajín EÚ.

Z údajov spracovaných v Tabuľke 17 vyplýva, že najvyšší podiel na celkovom dovoze MSP z trhov mimo EÚ mali: Čína (31,7 %), Južná Kórea (8,9 %), Spojené štáty americké (7,7 %). Významnejší podiel zastávali na celkovom objeme dovozu MSP, z pohľadu trhov mimo EÚ, aj: Vietnam (4,6 %), Turecko (5,4 %), Švajčiarsko (4,3 %), Japonsko (5,3 %), Spojené kráľovstvo (4,0 %). Z krajín, s ktorými Slovensko obchoduje v rámci dovozu vyplýva, že ide najmä o najvyspelejšie svetové ekonomiky.

Tabuľka 16: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP z krajín mimo EÚ v roku 2022

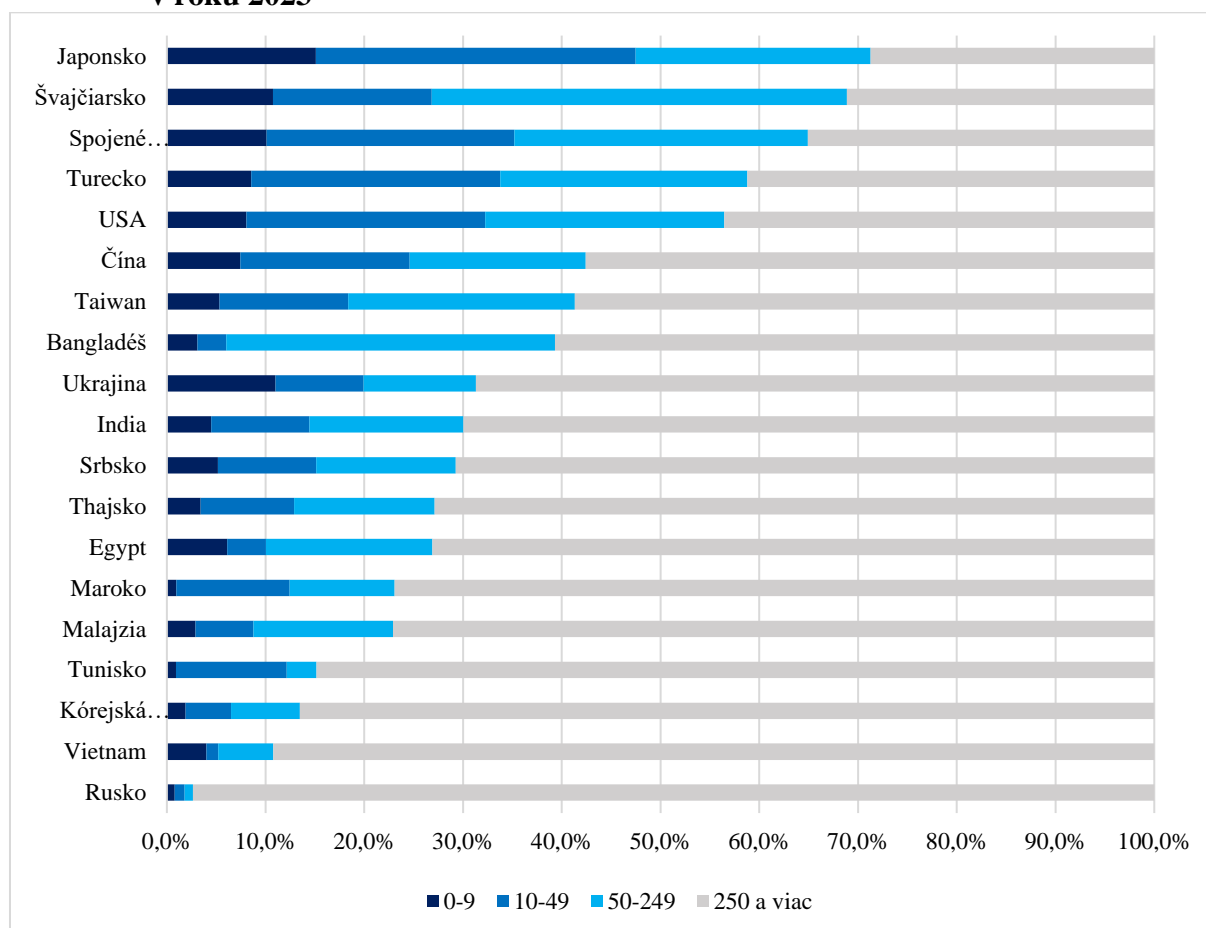
Krajina mimo EÚ	Zastúpenie MSP na celkovom objeme dovozu MSP
Čína	31,7 %
Kórejská republika	8,9 %
USA	7,7 %
Turecko	5,4 %
Japonsko	5,3 %
Vietnam	4,6 %
Švajčiarsko	4,3 %
Spojené kráľovstvo	4,0 %
Ukrajina	2,9 %
Taiwan	2,1 %
Srbsko	2,0 %
India	1,9 %
Bangladéš	1,2 %
Mexiko	1,2 %
Thajsko	1,2 %
Malajzia	1,1 %
Rusko	0,7 %
Maroko	0,4 %
Egypt	0,3 %
	100,0 %

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Malé a stredné podniky mali v roku 2023 najvýraznejšie zastúpenie na dovoze z Japonska (71,3 %), Švajčiarska (68,9 %), Spojeného kráľovstva (64,9 %) a Turecka (58,8 %). Naopak, veľké podniky dominovali v roku 2022 najmä na dovoze z: Ruska (2,6 %

podiel MSP), Vietnamu (10,8 % podiel MSP), Kórejskej republiky (13,5 %). Z pohľadu bližšej špecifikácie štruktúry MSP sa mikropodniky výraznejšie podieľali na celkovom objeme dovozu z Japonska (15,1 %), Švajčiarska (10,7 %) a Spojeného kráľovstva (10,1 %). Malé podniky mali najvýraznejšie zastúpenie na dovoze z Japonska (32,4 %), Turecka (25,2 %), Spojeného kráľovstva (25,1 %), a USA (24,2 %). Stredné podniky dominovali na dovoze zo Švajčiarska (42,0 %). Okrem toho mali najvýraznejšie zastúpenie na dovoze z Bangladéša (33,3 %) a Spojeného kráľovstva (29,7 %).

Graf 27: Zastúpenie veľkostných kategórií podnikov na dovoze z krajín mimo EÚ v roku 2023

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

3.3 Odvetvové členenie celkového dovozu MSP

Takmer polovicu (49,1 %, resp. 18 879,1 mil. eur) z celkovej hodnoty dovezeného tovaru MSP v roku 2023 tvoril z hľadiska odvetvovej štruktúry dovoz v oblasti obchodu.

Druhým najvýznamnejším odvetvím v rámci dovozu MSP bol priemysel s podielom 31,67 %, resp. 12 184,5 mil. eur. Podľa hrubšieho členenia SK NACE predstavoval podiel odvetvia stavebníctva 2,02 % (resp. 778,6 mil. Eur), dopravy a skladovania 1,8 % (resp. 709 mil. eur) a obchodných služieb 10,5 % (resp. 4 037 mil. eur).

V roku 2023 sa z hľadiska odvetvovej štruktúry dovozu prejavila dominancia MSP najmä v odvetví činností v oblasti nehnuteľností (99 %), odborných vedeckých a technických činností (96,9 %), finančné a poisťovacie služby (56,7 %). Najnižší podiel MSP na celkovom

dovoze z hľadiska ich odvetvovej štruktúry bol zaznamenaný najmä v odvetví dopravy a skladovania (13,1 %)¹⁵.

V Tabuľke 18 možno sledovať pomerne vysokú variabilitu podielu objemu MSP na celkovom dovoze v jednotlivých odvetviach.

Tabuľka 17: **Dovoz MSP podľa jednotlivých odvetví v roku 2023**

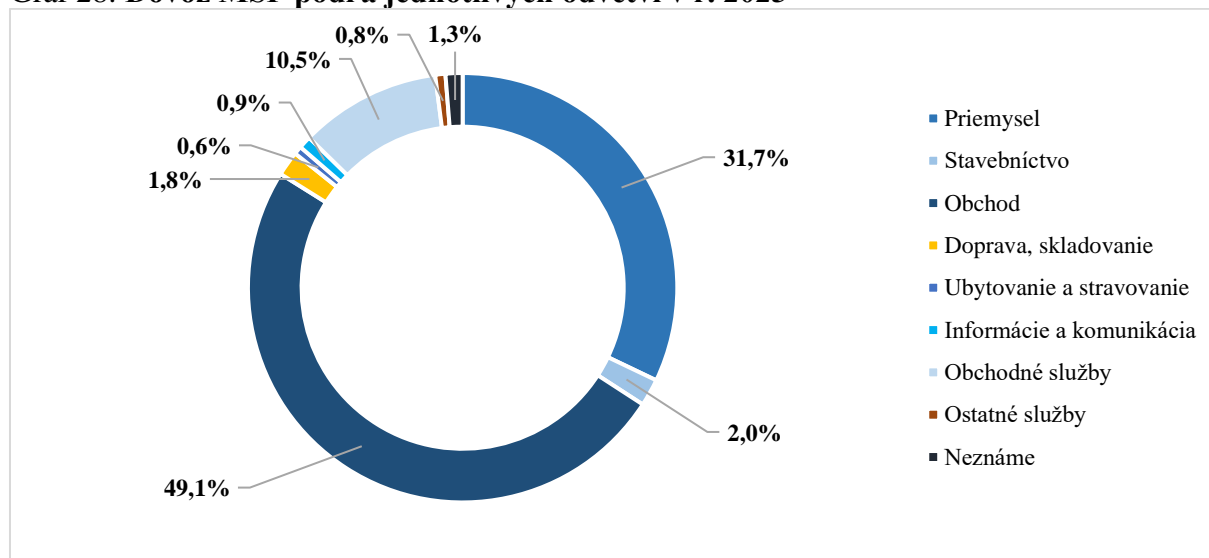
Odvetvie podľa SK NACE	Hrubšie členenie odvetví	Celkový dovoz MSP		Podiel MSP na celkovom dovoze v jednotlivých odvetviach
		v mil. Eur	v %	
Ťažba a dobývanie	Priemysel	5,5	0,0%	26,7%
Priemyselná výroba ¹⁶		9 080,5	23,6%	18,9%
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu		3 030,9	7,9%	92,2%
Dodávka vody		67,6	0,2%	92,3%
Stavebníctvo	Stavebníctvo	778,6	2,0%	94,6%
Veľkoobchod a maloobchod	Obchod	18 879,1	49,1%	77,5%
Doprava a skladovanie	Doprava, skladovanie	709,0	1,8%	13,1%
Ubytovacie a stravovacie služby	Ubytovanie a stravovanie	233,7	0,6%	97,5%
Informácie a komunikácia	Informácie a komunikácia	358,6	0,9%	59,9%
Finančné a poisťovacie činnosti	Obchodné služby	26,2	0,1%	56,7%
Činnosti v oblasti nehnuteľností		510,4	1,3%	100,0%
Odborné, vedecké a technické činnosti		1 819,6	4,7%	97,0%
Administratívne a podporné služby		1 681,6	4,4%	99,4%
Ostatné	Ostatné služby	290,4	0,8%	59,7%
Neznáme	Neznáme	486,1	1,3%	3,0%
Chránené údaje (pôdohospodárstvo, činnosti v oblasti nehnuteľností)	Chránené údaje (pôdohospodárstvo, činnosti v oblasti nehnuteľností)	510,2	1,3%	61,9%
Spolu		38 468,1	100,0%	37,0%

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

¹⁵ Nižší podiel má kategória „Neznáme“, ktorú z logických dôvodov v texte neinterpretujeme

¹⁶ Časť údajov v segmente priemyselnej výroby môže byť skreslená z dôvodu ich ochrany. Ide o sektory výroba textilu a výroba ostatných dopravných prostriedkov.

Graf 28: Dovoz MSP podľa jednotlivých odvetví v r. 2023

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

3.4 Regionálna štruktúra dovozu MSP

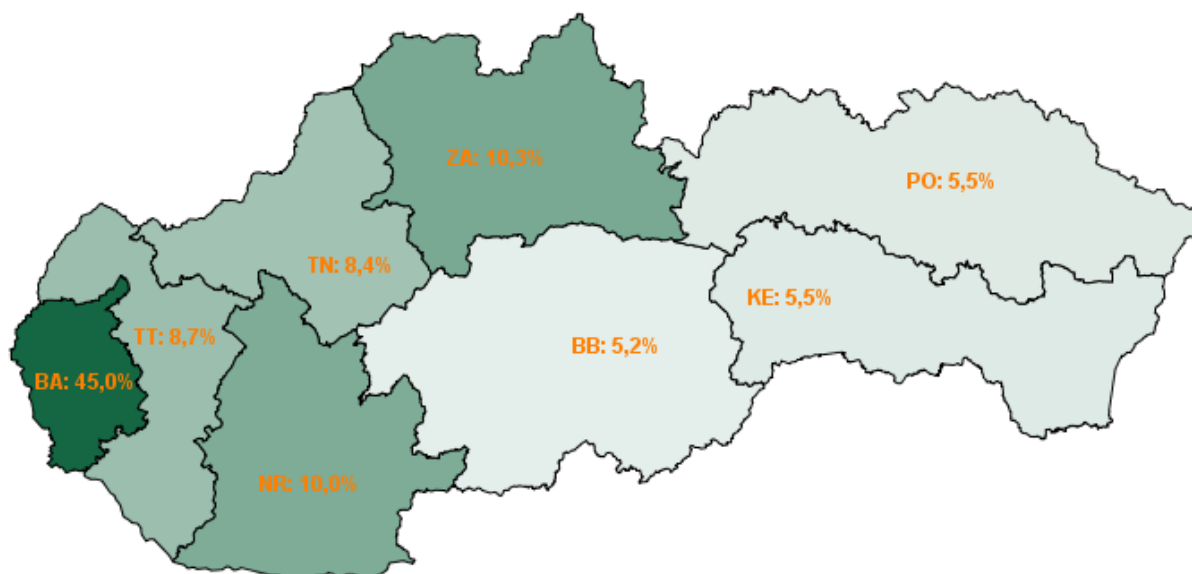
Regionálna štruktúra celkového objemu dovozu malých a stredných podnikov SR v roku 2023 je charakterizovaná výraznou dominanciou Bratislavského kraja (45,0 % podiel dovozu MSP z Bratislavského kraja na celkovom dovoze MSP).

Ako možno sledovať aj na Mape 2, v Nitrianskom kraji sa malé a stredné podniky podieľali 10,0 % na celkovom dovoze MSP. Zastúpenie Žilinského kraja na celkovom objeme dovozu MSP bolo na úrovni 10,3 %, Trnavského kraja bolo na úrovni 8,7 %, Trenčianskeho kraja na úrovni 8,4 %, Košického kraja na úrovni 5,5 %.

Najnižšie zastúpenie na celkovom objeme vývozu MSP zastávali malé a stredné podniky v Banskobystrickom kraji 5,2 % a Prešovskom kraji 5,5 %.

V absolútnom vyjadrení najvyšší objem dovozu MSP zaznamenaný v Bratislavskom kraji (15 879,8 mil. Eur). V Nitrianskom kraji predstavoval objem dovozu MSP 3 537 mil. Eur, v Žilinskom kraji 3 626 mil. Eur, v Trnavskom kraji 3 053 mil. Eur, a v Trenčianskom kraji 2 951 mil. Eur. Objem dovozu malých a stredných podnikov v Košickom kraji bol na úrovni 1 945 mil. Eur, v Prešovskom kraji bol 1 953 mil. Eur a v Banskobystrickom kraji 1 842 mil. Eur.

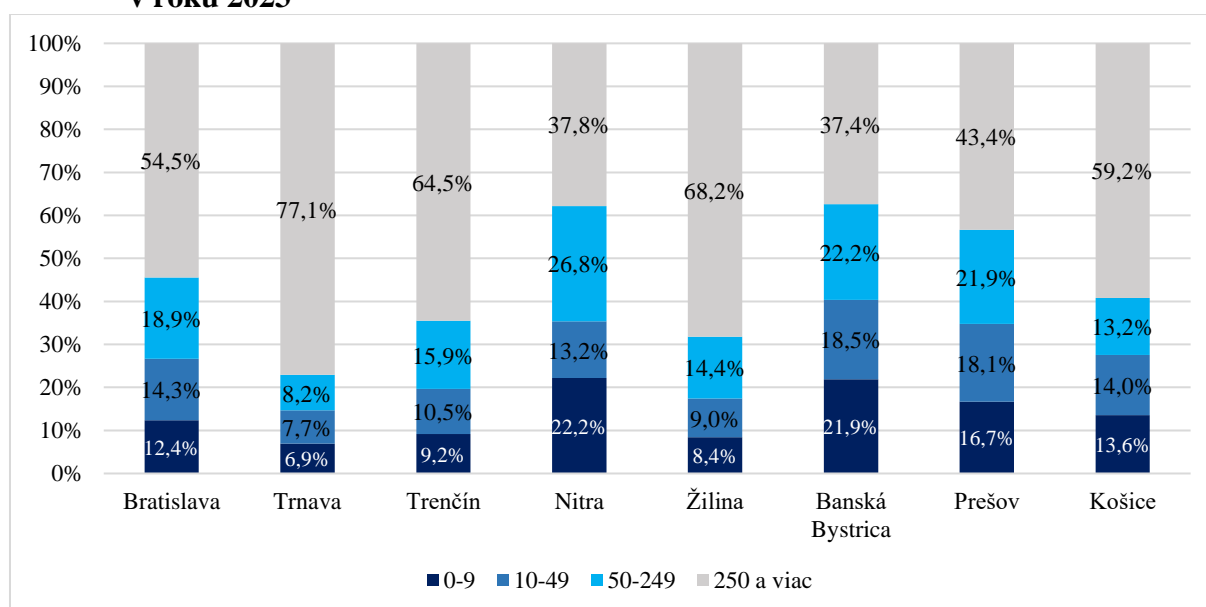
Mapa 2: Regionálna štruktúra celkového dovozu MSP podľa krajov SR v roku 2023

Zdroj: Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013; vyhotovené SBA na základe údajov Štatistického úradu SR. Pozn.: BA – Bratislavský kraj; TT – Trnavský kraj; TN- Trenčiansky kraj; ZA – Žilinský kraj; PO – Prešovský kraj; NR – Nitriansky kraj; BB – Banskobystrický kraj; KE – Košický kraj.

Z komparácie regionálnej štruktúry celkového dovozu vyplýva, že v porovnaní s veľkými podnikmi (Graf 31) dominujú MSP v Banskobystrickom kraji (62,6 %), Nitrianskom kraji s podielom 62,2 % a v Prešovskom kraji (56,6%). Naopak, v prípade veľkých podnikov, najvýznamnejšie dominujú na objeme dovezeného tovaru najmä v Trnavskom kraji (s 77,1 % podielom MSP). V Žilinskom kraji dosiahli veľké podniky podiel 68,2 %, Trenčianskom kraji 64,5 %, v Košickom kraji 59,2 % a v Bratislavskom kraji 54,5 %.

Graf 29: Štruktúra celkového dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v krajoch SR v roku 2023

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

3.5 Početnosť dovážajúcich MSP

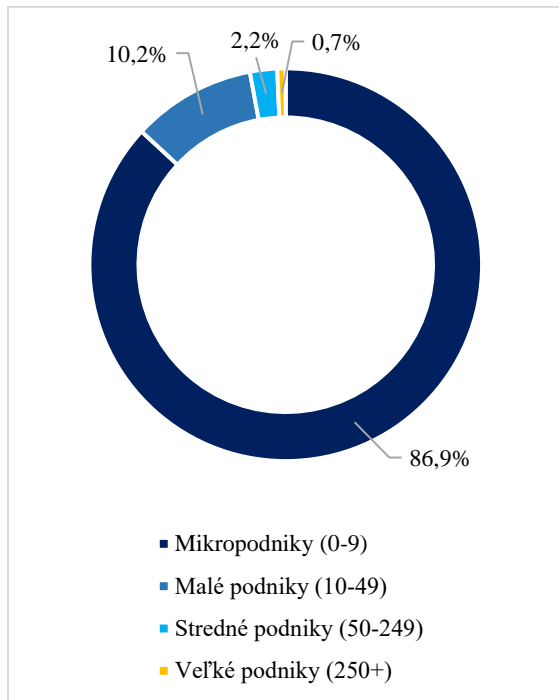
V roku 2023 predstavoval celkový počet dovážajúcich podnikateľských subjektov 109 760 podnikov, z toho podiel MSP dosiahol 99,3 % resp. 109 002 malých a stredných podnikov. Zastúpenie jednotlivých veľkostných kategórií na celkovom dovoze sumarizuje Tabuľka 19. Z údajov vyplýva, že mikropodniky mali najpočetnejšie zastúpenie na celkovom dovoze. Podieľali sa viac ako štyrmi pätinami (86,9 %) na celkovom počte dovážajúcich podnikateľských subjektov na území SR. Malé podniky dosiahli 10,2 % podiel a stredné podniky dosiahli 2,2 % podiel na celkovom počte dovážajúcich podnikateľských subjektov. Z pohľadu percentuálneho zastúpenia na celkovom počte dovážajúcich podnikateľských subjektov bola najmenej zastúpenou kategória veľkých podnikov (0,7 %).

Tabuľka 18: Početnosť dovozcov tovaru v roku 2023/2022

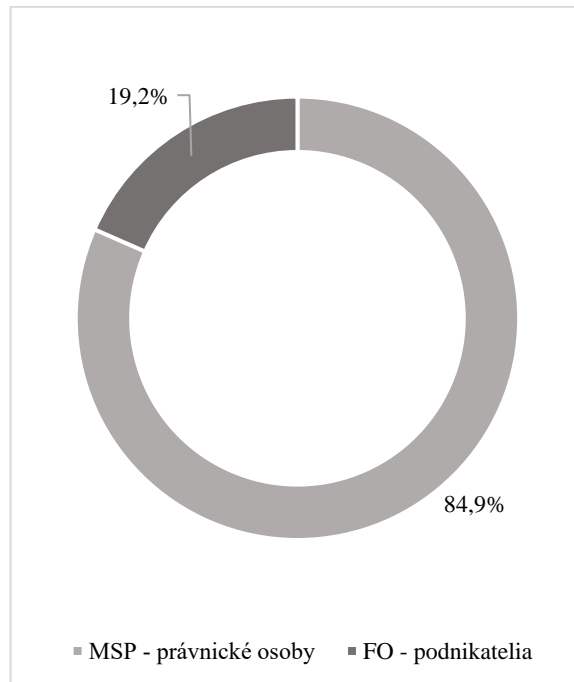
Veľkostná kategória podnikov	Počet podnikateľských subjektov			Index 2023/2022
	2022	2023		
	Abs. počet	Abs. počet	Podiel v %	
Mikropodniky (0-9)	90 166	95 353	86,9%	105,8
Malé podniky (10-49)	11 147	11 193	10,2%	100,4
Stredné podniky (50-249)	2 460	2 456	2,2%	99,8
Veľké podniky (250+)	736	760	0,7%	103,3
MSP (0-249)	103 773	109 002	99,3%	105,0
Spolu	104 509	109 762	100%	105,0

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Z hľadiska právnej formy v rámci MSP dominovali v roku 2023 právnické osoby (89 532). Ich podiel predstavoval viac ako štyri pätiny (84,9 %) z celkového počtu dovážajúcich MSP. Podiel FO – podnikateľov tvoril 19,2 % z celkového počtu dovážajúcich malých a stredných podnikov. V absolútnom vyjadrení bol počet FO – podnikateľov na úrovni 20 224 subjektov.

Graf 30: Veľkostná štruktúra dovážajúcich podnikateľských subjektov v roku 2023

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

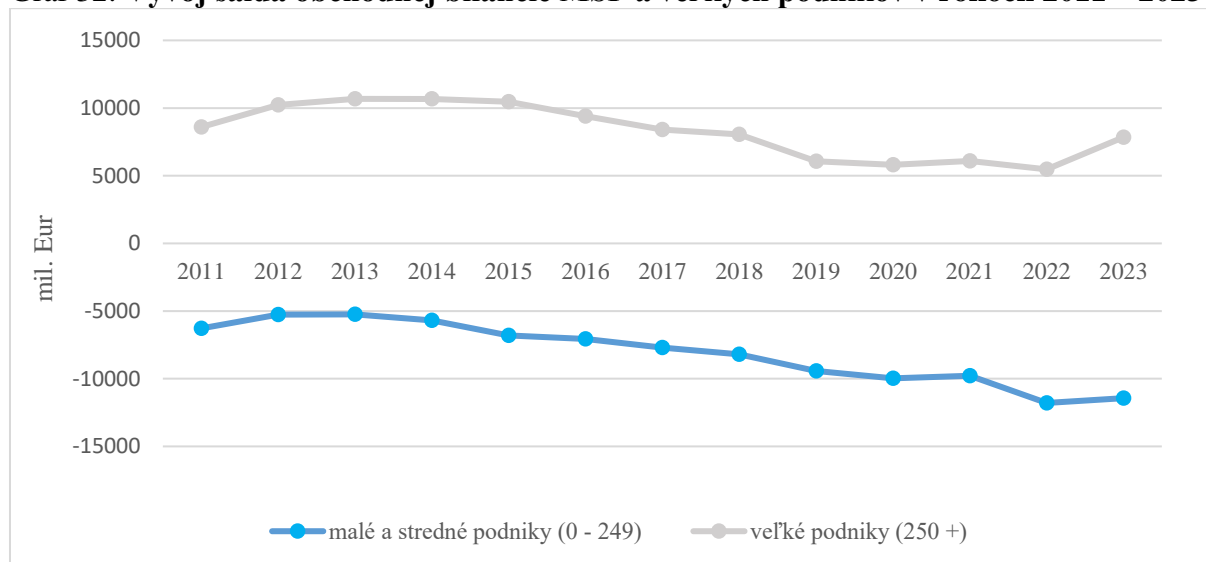
Graf 31: Štruktúra dovážajúcich MSP podľa právnej formy v roku 2023

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR

4 Vývoj salda obchodnej bilancie MSP

Saldo zahraničného obchodu malých a stredných podnikov stále dosahuje záporné hodnoty, na rozdiel od veľkých podnikov, ktorých saldo zahraničného obchodu je každoročne kladné. **V roku 2023 dosiahlo pasívne saldo malých a stredných podnikov 11 442,6 mil. Eur**, čo predstavuje medziročný pokles pasívneho salda o asi 3 %.

Graf 32: Vývoj salda obchodnej bilancie MSP a veľkých podnikov v rokoch 2011 – 2023

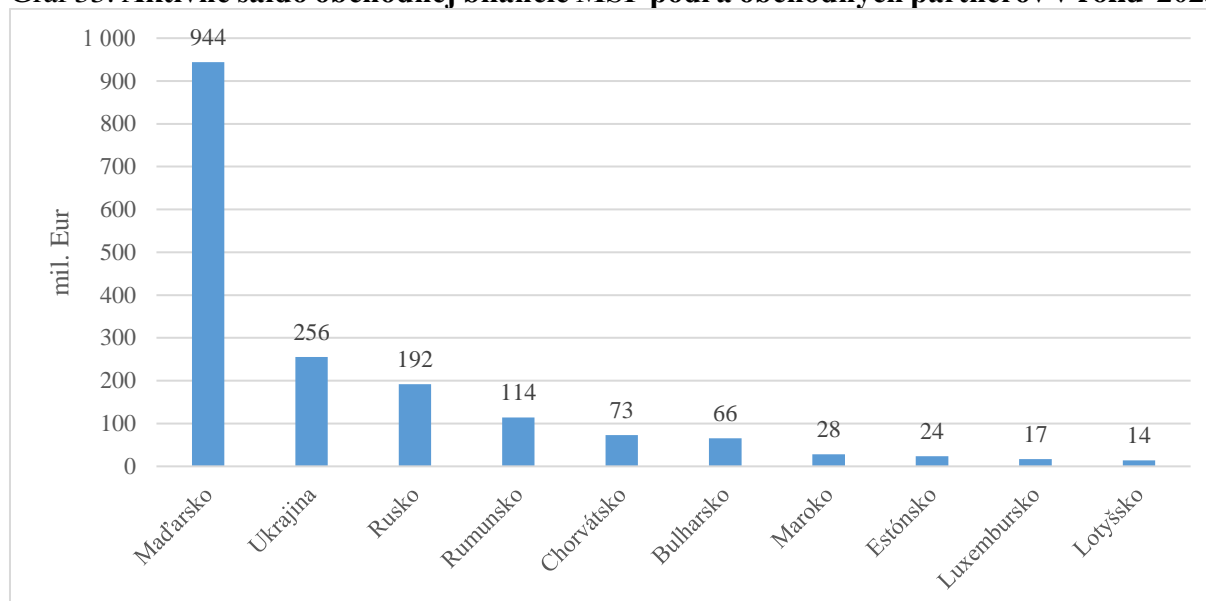

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Vo vzťahu k najvýznamnejším obchodným partnerom MSP v roku 2023 bolo možné identifikovať krajiny, s ktorými má Slovensko v rámci kategórie malých a stredných podnikov najvyššie aktívne, resp. pasívne saldo obchodnej bilancie. Na Grafe 35 je zobrazených 10 obchodných partnerov, s ktorými dosiahli slovenské MSP najvyššie aktívne saldo.

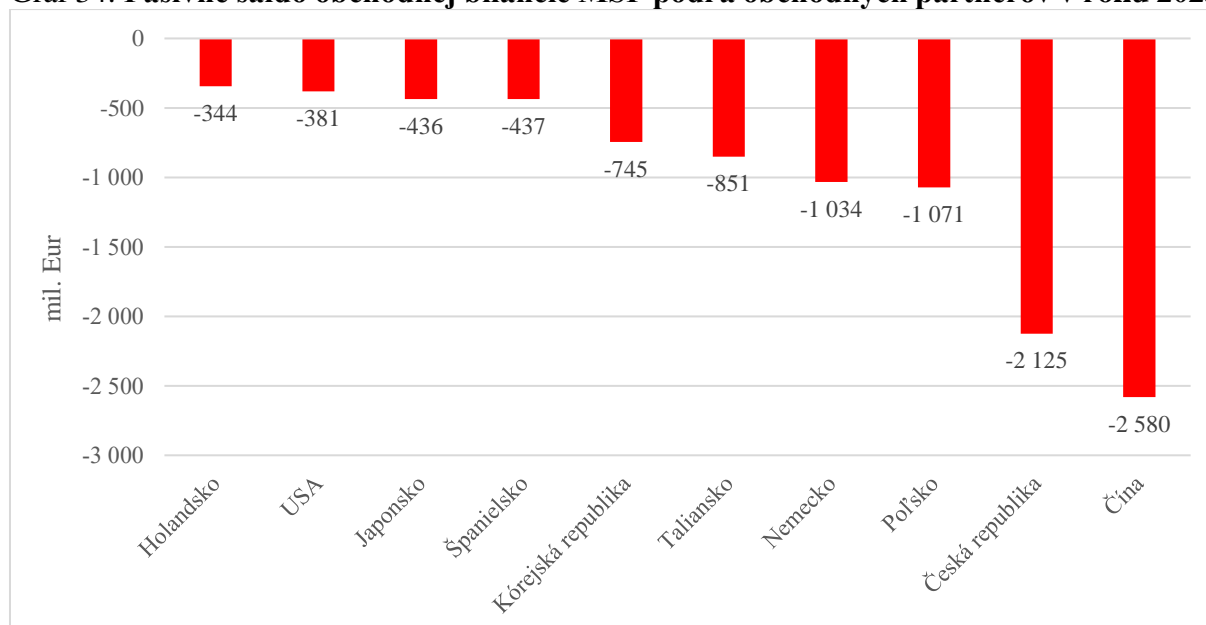
Z dostupných údajov vyplýva,¹⁷ že najvyššie aktívne saldo mali slovenské MSP s Maďarskom (943,9 mil. Eur), Ukrajinou (255,5 mil. Eur), Ruskom (191,7), Rumunskom (113,9 mil. Eur), Chorvátskom (72,7 mil. Eur), Marokom (28,4 mil. Eur).

¹⁷ Do porovnávania vstúpilo 37 krajín – obchodných partnerov MSP.

Graf 33: Aktívne saldo obchodnej bilancie MSP podľa obchodných partnerov v roku 2023

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Na druhej strane, podľa štatistických údajov o zahraničnom obchode, v roku 2023 dosiahli slovenské malé a stredné podniky najvyššie pasívne saldo s Čínou (2 580 mil. Eur), Českou republikou (2 124,8 mil. Eur), Poľskom (1 071,3 mil. Eur), Nemeckom (1 033,8 mil. Eur), Talianskom (850,6 mil. Eur), Kórejskou republikou (744,6 mil. Eur), Španielskom (436,5 mil. Eur), Japonskom (435,6 mil. Eur), USA (380,5 mil. Eur). Údaje o vývoji pasívneho salda v roku 2022 zobrazuje Graf 36.

Graf 34: Pasívne saldo obchodnej bilancie MSP podľa obchodných partnerov v roku 2023

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Štatistického úradu SR.

Záver

Na základe analýzy dostupných údajov o zahraničnom obchode malých a stredných podnikov za rok 2023 možno identifikovať niekoľko kľúčových zistení, ktoré jasnejšie odrážajú špecifickú pozíciu MSP v zahranično-obchodnej oblasti:

- V roku 2023 došlo k poklesu vývoznej aktivity malých a stredných podnikov, objem ich vývozu klesol o 1,5 % na 23 814,1 mil. Eur. Vývoj vývoznej aktivity MSP bol v kontraste s vývojom u veľkých podnikov, u ktorých sa vývoz zvýšil o 5,3 %.
- Veľké podniky si v zahraničnom obchode Slovenska naďalej udržiavajú dominantné postavenie. Podiel MSP na celkovom objeme vývozu sa znížil o 1,1 p. b. na 28,6 % (bez započítania zahraničných osôb).
- V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa zvýšil objem vývozu zvýšil len v prípade malých podnikov. Vývoz mikropodnikov a stredných podnikov zaznamenal pokles.
- V teritoriálnej štruktúre vývozu zostáva vývoz MSP sústredený na trhy Európskej únie, pričom v posledných rokoch klesol podiel vývozu MSP do krajín EÚ pod 90 %. V roku 2023 predstavoval celkový objem vývozu MSP do krajín EÚ 20 760,5 mil. Eur, čo je 87,2 % z celkového vývozu MSP. V teritoriálnej štruktúre vývozu MSP do krajín EÚ prevládali krajiny ako Česká republika, Nemecko, Maďarsko, Poľsko a Rakúsko.
- Vývoz MSP do krajín mimo EÚ sa v roku 2023 po predchádzajúcom raste znížil na 3 053,6 mil. Eur. Najvýraznejšie sa vývoz MSP znížil na Ukrajinu a do Číny. Naopak vývoz MSP sa zvýšil predovšetkým do Mexika, Turecka a Švajčiarska.
- Komoditná štruktúra vývozu MSP je naďalej pomerne koncentrovaná. Päť najvýznamnejších vývozných komoditných skupín z pohľadu MSP zastávalo viac ako dvojtretinový podiel na celkovom objeme vývozu malých a stredných podnikov. Medzi 5 najvýznamnejších komoditných skupín vývozu MSP patrili v roku 2023: stroje, prístroje, elektronické zariadenia (26,9 %), základné kovy a výrobky z nich (17,0 %), vozidlá, lietadlá, dopravné zariadenia (13,2 %), plasty, kaučuk a výrobky z nich (6,5 %) a rastlinné výrobky (5,3 %).
- Viac ako tri štvrtiny z celkového vývozu malých a stredných podnikov tvorili podnikatelia pôsobiaci v odvetví priemyslu (52,3 %) a obchodu (29,6 %). Index exportnej schopnosti malých a stredných podnikov v priemysle sa znížil na hodnotu 0,27. Podiel tržieb z exportu MSP dosiahol viac ako jednu štvrtinu z celkových tržieb v priemysle.
- Regionálna štruktúra vývozu malých a stredných podnikov naďalej vykazuje výraznú dominanciu Bratislavského kraja s podielom 27,1 %. Naopak, najnižší podiel na celkovom vývoze MSP dosiahol Banskobystrický (7,3 %) a Košický kraj (7,4 %).
- Počet vyvážajúcich malých a stredných podnikov sa zvýšil o viac ako 300 subjektov na 31 507 MSP. Malé a stredné podniky dosiahli 98,5 % podiel na celkovom počte vyvážajúcich podnikateľských subjektov (31 988). Z hľadiska právnej formy v tejto skupine naďalej dominujú právnické osoby s podielom 88,6 %.
- Na rozdiel od vývozu, dovoz malých a stredných podnikov zaznamenal medziročný pokles. pozitívny vývoj. Objem dovezeného tovaru MSP sa znížil o 2 % na úroveň 35 256,7 mil. Eur. Podiel malých a stredných podnikov na celkovom dovoze predstavoval 39,2 %.
- Aj na dovoze sa vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov preukazuje kľúčová úloha jednotného trhu EÚ. Dovoz malých a stredných podnikov z krajín EÚ predstavoval

približne tri štvrtiny z celkového dovozu MSP. Najvýznamnejším dovozným obchodným partnerom MSP bolo Česko, nasledované Nemeckom. Z trhov mimo EÚ to boli Čína, Južná Kórea a Spojené štáty americké.

- V komoditnej štruktúre dovozu MSP sa umiestňujú sa prvých troch najvýznamnejších miestach identické tovary ako v prípade vývozu MSP. Táto skutočnosť poukazuje na vysoký podiel vnútroodvetvového obchodu na celkovej obchodnej výmene MSP. Dovoz strojov, prístrojov a elektronických zariadení tvorí viac ako jednu pätinu celkového dovozu MSP.
- Dominancia Bratislavského kraja je v prípade dovozu MSP ešte výraznejšia ako pri vývoze. Predstavoval 45,0 % podiel z celkového dovozu MSP. Najnižšie zastúpenie na celkovom objeme dovozu MSP zastávali malé a stredné podniky v Banskobystrickom kraji.
- Celkový počet dovážajúcich podnikateľských subjektov dosiahol v roku 2023 úroveň 109 002 podnikov (nové maximum), z toho podiel MSP predstavoval 99,3 % (106 633 podnikov z veľkostnej kategórie MSP). Z hľadiska právnej formy v tejto skupine dominujú právnické osoby s podielom 84,9 %.
- Saldo zahraničného obchodu malých a stredných podnikov stále dosahuje záporné hodnoty, na rozdiel od veľkých podnikov, ktorých saldo zahraničného obchodu je každoročne kladné.

V roku 2023 dosiahlo pasívne saldo malých a stredných podnikov **11 442,6** mil. Eur, čo predstavuje medziročný pokles pasívneho salda o asi 3 %. Na druhej strane MSP dosiahli najvyššie pasívne saldo s Čínou, Českou republikou a Poľskom.

Metodické poznámky

Charakteristika údajových zdrojov

V zmysle charakteristiky údajových zdrojov, ktoré sú použité V *Postavení MSP v zahraničnom obchode SR v roku 2021* ide o spracovanie údajov o zahraničnom obchode z/zo:

- Štatistického úradu Slovenskej republiky¹⁸ (kapitola 1 - 4) a¹⁹

Štatistika o zahraničnom obchode, ktorú spracováva ŠÚ SR, sa skladá z údajov z EXTRASTAT a INSTRASTAT systému. EXTRASTAT systém poskytuje informácie o výmene tovarov s nečlenskými štátmi EÚ na základe colných vyhlásení. Súčasťou štatistiky obchodu medzi členskými štátmi, teda aj INTRASTAT systému sú podľa Finančnej správy Slovenskej republiky informácie o tovare, ktorý má štatút Európskej únie a je v pohybe medzi členskými štátmi.²⁰ Systém INTRASTAT sa vzťahuje aj na tovary, ktoré prekročia vonkajšiu hranicu Európskej únie pri pohybe z jedného členského štátu do iného. Pre systém INTRASTAT-SK je tovarom všetok hnuiteľný majetok vrátane elektrickej energie, plynu a vody. Spravodajskou jednotkou pre systém INTRASTAT-SK je každá právnická, fyzická osoba a skupina registrovaná pre DPH v Slovenskej republike (podľa § 69a platného zákona o dani z pridanej hodnoty), ktorá za predchádzajúci kalendárny rok, alebo od začiatku sledovaného roka prijala alebo odoslala tovar EÚ v súhrnnej hodnote vyššej ako prah oslobodenia. Práh oslobodenia pre rok 2023 je stanovený vo výške 1 000 000 Eur pre prijatie aj odoslanie. Pre subjekty, ktoré pôsobia v odvetviach pôdohospodárstva a potravinárstva, boli zachované prahy oslobodenia 200 000 Eur pre prijatie tovaru a 400 000 Eur pre odoslanie tovaru v rámci EÚ.

Prezentované štatistické údaje o postavení malých a stredných podnikov v zahraničnom obchode SR s tovarom sú spracované na základe definitívnych výsledkov zahraničného obchodu SR za rok 2023, ktoré boli publikované Štatistickým úradom SR v podrobnej štruktúre v roku 2024.

Definitívne výsledky zahraničného obchodu sú následne štruktúrované podľa:

- veľkostnej kategórie podnikov²¹,
- teritoriálneho hľadiska ZO (v zmysle členských krajín EÚ a 20 najvýznamnejších krajín mimo EÚ z pohľadu zahranično-obchodných aktivít),
- komoditnej štruktúry ZO (na základe tried HS a high-tech tovarov),
- odvetvovej štruktúry ZO,
- regionálneho hľadiska ZO podľa krajov SR (podľa štatistickej územnej jednotky NUTS 3),
- právnej formy vyvážajúcich/dovážajúcich podnikateľských subjektov.

¹⁸ Údaje o ZO, ktoré sú publikované ŠÚ SR sú zostavované podľa národného konceptu.

¹⁹ Údaje o veľkostných kategóriách a ekonomickej činnosti podnikateľských subjektov boli použité na základe prepojenia údajov Registra zahraničného obchodu ŠÚ SR a Registra organizácií ŠÚ SR.

²⁰ Finančná správa Slovenskej republiky (2025). Dostupné online na: <https://intrastat.financnasprava.sk/index.php?page=vsinfo>

²¹ Údaje o veľkostnej kategórii podnikov, ekonomickej činnosti SK NACE, právnej forme a údaje o vlastníctve podnikateľských subjektov sú spracované na základe prepojenia údajov Registra zahraničného obchodu ŠÚ SR a Registra organizácií ŠÚ SR.

Štruktúra zahraničného obchodu podľa veľkostných kategórií podnikov je spracovaná na základe údajov, z ktorých boli vylúčené operácie vykonávané zahraničnými osobami.

Veľkostná kategorizácia podnikov používaná v tomto dokumente je v súlade s odporúčaním Európskej komisie č. 2003/361/EC platným od 1.1.2005. **Kategóriu malých a stredných podnikov** (MSP) tvoria podniky s počtom zamestnancov menším ako 250, kategóriu veľkých podnikov tvoria podniky s počtom zamestnancov 250 a viac. V rámci kategórie MSP sú rozlišované **mikropodniky** (0–9 zamestnancov), **malé podniky** (10–49 zamestnancov) a **stredné podniky** (50–249 zamestnancov). **Kategória mikropodnikov** zahŕňa aj podnikateľské subjekty s nezisteným počtom zamestnancov. Okrem počtu pracovníkov platia pre kategorizáciu podniku podľa uvedeného odporúčania aj ďalšie kritériá týkajúce sa výšky obratu, hodnoty aktív a vlastnickej štruktúry. V dokumente sa uvažuje s počtom zamestnancov ako s jediným kritériom na začlenenie podniku do kategórie MSP.

Do spracovania sú zahrnuté aj obchodné operácie, ktoré realizovali registrované skupiny pre DPH (registrácia viacerých zdaniteľných osôb ako jedného platiteľa dane pod jedným identifikačným číslom pre DPH). Skupinové registrácie predstavujú vzájomne prepojené subjekty s finančnou, majetkovou a organizačnou previazanosťou. Za všetky prepojené subjekty skupiny podáva hlásenia INTRASTAT-SK jeden zástupca (kumulované hodnoty vývozných a obchodných operácií členov skupiny). Počet zamestnancov registrovanej skupiny predstavuje kumulovaný počet zamestnancov všetkých jej členov.

V Postavení malých a stredných podnikov v zahraničnom obchode SR v roku 2022, vývozné (ako aj dovozné) operácie pokrývajú aj vývozy (aj dovozy) neziskovo orientovaných subjektov. V roku 2020 predstavoval podiel hodnoty vývozných operácií pokrývajúcich vývoz neziskovo orientovaných subjektov súhrnne 0,01 % na celkovom vývoze. A podiel hodnoty dovozných operácií pokrývajúcich dovoz neziskovo orientovaných subjektov predstavoval súhrnne 0,2 % na celkovom dovoze.

Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu je spracovaná podľa národného konceptu, t. j. podľa krajiny pôvodu (pri celkovom dovoze) a krajiny určenia (pri celkovom vývoze). V prípade nešpecifikovaného dovozu sa spracovanie uskutočnilo na základe krajiny zaslania. Za krajinu pôvodu sa považuje krajina, v ktorej bol tovar úplne vyrobený alebo získaný, alebo v ktorej tovar podstúpil podstatnú transformáciu. Za krajinu určenia sa považuje krajina, kde má byť tovar používaný, spotrebovaný alebo spracovaný, alebo posledná známa krajina, do ktorej bude tovar dopravený.

Z hľadiska komoditnej štruktúry ZO sú jednotlivé komodity agregované podľa tried HS, ustanoveného na základe Medzinárodného dohovoru o HS opisu a číselného označovania tovaru. **Postavenie MSP v zahraničnom obchode high-tech tovarov** je spracované na základe zoznamu high-tech tovarov podľa Štandardnej medzinárodnej obchodnej klasifikácie SITC Rev.4 (v časti Príloha).

Z hľadiska právnych foriem zahrňujú podnikateľské subjekty v jednotlivých veľkostných kategóriách právnické osoby – podniky, ako aj fyzické osoby – podnikateľov.

Tohto ročný dokument neobsahuje kapitolu Postavenie MSP v zahraničnom obchode SR a v krajinách EÚ, nakoľko v publikovaných údajoch Eurostatu za rok 2022 boli identifikované nekorektné údaje za slovenské MSP.

Zoznam použitej literatúry

Finančná správa Slovenskej republiky. 2025. Dostupné online:
<https://intrastat.financnasprava.sk/index.php?page=vsinfo>

SBA, 2024. Malé a stredné podnikanie v číslach v roku 2023. Dostupné online:
https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2024/05/MSP_v_cislach_2023.pdf

ŠÚ SR, 2025. Údaje zahraničného obchodu SR. Dostupné online:
https://datacube.statistics.sk/?fbclid=IwAR0XWfKW07C3_MUuGIDQBNkt7spHHQqVZz8bOyIkev5d7NZFOVXNf3Z_ZZo#!/view/sk/VBD_INTERN/zo0001ms/v_zo0001ms_00_00_00_sk

Mapový podklad © Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, č. 39-112-1788/2013; vyhotovené SBA na základe údajov Štatistického úradu SR.